

ผลของการใช้สัญญาณเงื่อนไขที่มีต่อความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวิจิตรวิทยา กรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์

ของ

นางพรพะณา สุทธินนท์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา

ตุลาคม 2545

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

133.8

พ 2486

ร. 3

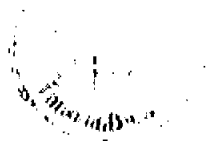
ผลของการใช้สัญญาเงื่อนไขที่มีต่อความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวิจิตรวิทยา กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ

นางพรพะณา สุทธินนท์

22 ต.ค. 2545

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา

ตุลาคม 2545

ท 152067

ระพณะ สุทธินนท์. (2545). ผลของการใช้สัญญาณเงื่อนไขที่มีต่อความมีวินัยในการใช้ห้องสมุด
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวิจิตรวิทยา กรุงเทพมหานคร.
สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ ดร. อารี พันธุ์มณี.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการใช้สัญญาณเงื่อนไขที่มีต่อความมีวินัยในการ
ใช้ห้องสมุดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวิจิตรวิทยา กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง
เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีวินัยในการใช้ห้องสมุดต่ำ จำนวน 16 คน แล้วสุ่มอย่างง่าย
เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน กลุ่มทดลองได้รับการใช้สัญญาณเงื่อนไขและกลุ่ม
ควบคุมไม่ได้รับการใช้สัญญาณเงื่อนไข แบบแผนการทดลองของการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสลับกลับ
(ABA Reversal Design) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือแบบบันทึกความมีวินัยในการใช้
ห้องสมุด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การทดสอบของวิลคอกซัล และแมน - วิทนีย์

ผลการศึกษาที่สำคัญมีดังนี้

1. นักเรียนมีความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการใช้สัญญาณเงื่อนไข
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนมีความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดเพิ่มขึ้นหลังจากที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาณเงื่อนไข
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้สัญญาณเงื่อนไขมีความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดเพิ่มขึ้นมากกว่า
นักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาณเงื่อนไขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE EFFECTS OF CONTINGENCY CONTRACT ON SELF DISCIPLINE IN USING
LIBRARIES OF PRATHOM SUKSA V STUDENTS OF WICHITWITTAYA SCHOOL
IN BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
MRS. PORNPANA SUTTINON

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Educational Psychology
at Srinakrinwirot University

October 2002

Pornpana Suttinon. (2002). *The effects of contingency contract on self discipline in using libraries of prathom sukka V students of Wichitwittaya school in Bangkok*. Master Project, M.Ed. (Educational Psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Adviscr. Assoc. Prof. Dr. Aree Panmanee.

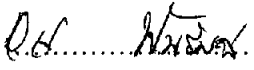
The purpose of this research was to study the the effects of contingency contract on self discipline in using libraries of prathom sukka V students of Wichitwittaya school in Bangkok in the academic year 2002. The sample of 16 students were randomly selected from the students whose self-discipline in using libraries were low. Then they were randomly divided into experimental and control groups of 8 students. This reversal design were ABA design. Self-discipline in using libraries data record were used for data recording. The data was analyzed by the Wilcoxon' s Matched Pairs Signed -Ranks test and the Mann -Whitney U test.

The results were as follows :

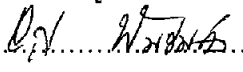
1. The self discipline in using libraries of the students was significantly increased after being exposed to the contingency contract program at .01 level.
2. The self discipline in using libraries of the students was significantly increased after being exposed to the Non contingency contract program at .01 level.
3. The self discipline in using libraries of students exposed to the contingency contract program was significantly higher than the others students that do not contingency contract exposed to at .01 level.

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและคณะกรรมการสอบได้
พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

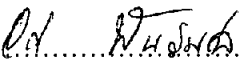
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

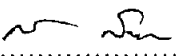
.... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์มณี)

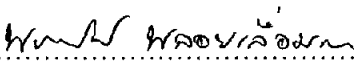
ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

....
(รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์มณี)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

.... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์มณี)

.... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กรีทอง)

.... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จิตรสุกุล)
วันที่.....เดือน..... พ.ศ. 2545

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร. อารี พันธุ์มณี อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และประธานสอบปากเปล่าสารนิพนธ์ รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กรีทอง และผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติมเพื่อสอบปากเปล่าสารนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำพร้อมทั้งชี้แนะแนวทาง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่งไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง และอาจารย์ ดร.พาสณา จุฬรัตน์ ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ที่กรุณาให้คำปรึกษาและแนะนำ

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนวิจิตรวิทยา คุณวนิดา สุขมาภัย ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์อนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

ขอขอบคุณ คณาจารย์โรงเรียนวิจิตรวิทยา ที่ให้ความช่วยเหลือและให้ความสะดวกในการทดลอง

ขอขอบใจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวิจิตรวิทยา ปีการศึกษา 2545 ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองครั้งนี้เป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์จากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของ คุณพ่อ คุณแม่ ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้การศึกษาบรมและให้ความช่วยเหลือจนผู้วิจัยสามารถประสบผลสำเร็จในการศึกษาตราบเท่าทุกวันนี้

พรพะณา สุทธินนท์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
	นิยามศัพท์เฉพาะ	4
	กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สัญญาเงื่อนไข	7
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้สัญญาเงื่อนไข	7
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สัญญาเงื่อนไข	11
	งานวิจัยในต่างประเทศ	11
	งานวิจัยในประเทศ	12
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเอง	13
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเอง	13
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเอง	19
	งานวิจัยในต่างประเทศ	19
	งานวิจัยในประเทศ	20
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต	22
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	24
	แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง	24
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	25
	วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ	25

3 (ต่อ)	การเตรียมการก่อนดำเนินการทดลอง	27
	ขั้นตอนในการสังเกตและบันทึกพฤติกรรม	27
	แบบแผนการทดลอง	28
	การดำเนินการทดลอง	29
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	31
	วิธีจัดกระทำข้อมูล	31
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	32
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	33
	สัญลักษณ์เกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล	33
	ผลการศึกษาค้นคว้า	34
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	39
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	39
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	39
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	39
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	40
	การดำเนินการทดลอง	40
	การวิเคราะห์ข้อมูล	42
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	42
	การอภิปรายผล	43
	ข้อเสนอแนะ	45
	บรรณานุกรม	46
	ภาคผนวก	52
	ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	90

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 เปรียบเทียบความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข ก่อนและหลังการทดลอง	35
2 เปรียบเทียบความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนกลุ่มควบคุม ที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข ก่อนและหลังการทดลอง	36
3 เปรียบเทียบผลต่างของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน ระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข และกลุ่มควบคุม ที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข	37
4 แสดงความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนเป็นรายบุคคล ในกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขตลอด 3 ระยะ	69
5 แสดงความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนเป็นรายบุคคล ในกลุ่มควบคุม ที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขตลอด 3 ระยะ	70
6 แสดงคะแนน ความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับ การใช้สัญญาเงื่อนไข ก่อนและหลังการทดลอง	71
7 แสดงคะแนน ความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับ การใช้สัญญาเงื่อนไข ก่อนและหลังการทดลอง	72
8 แสดงผลต่างของคะแนนความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดก่อนและหลังการทดลองของ นักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข และกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับ การใช้สัญญาเงื่อนไข	73

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ

หน้า

14	แสดงความถี่ของควมมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนคนที่ 4 ในกลุ่มควบคุม ที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข ตลอด 3 ระยะ.....	85
15	แสดงความถี่ของควมมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนคนที่ 5 ในกลุ่มควบคุม ที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข ตลอด 3 ระยะ.....	86
16	แสดงความถี่ของควมมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนคนที่ 6 ในกลุ่มควบคุม ที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข ตลอด 3 ระยะ.....	87
17	แสดงความถี่ของควมมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนคนที่ 7 ในกลุ่มควบคุม ที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข ตลอด 3 ระยะ.....	88
18	แสดงความถี่ของควมมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนคนที่ 8 ในกลุ่มควบคุม ที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข ตลอด 3 ระยะ.....	89

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและมีความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะมาถึง และเชื่อว่า การศึกษาที่เป็นไปในแนวทางที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศ จะสามารถสร้างสรรค์ความก้าวหน้าแก่ประเทศชาติ (อดุลย์ ตันประยูร. 2539 : 128) คุณสมบัติที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่เกิดพลังอันยิ่งใหญ่ในการพัฒนาประเทศ คือความมีวินัยของคนในชาติ วินัยคือกฎเกณฑ์ที่คนในสังคมได้ตกลงร่วมกัน เพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข วินัยสามารถถ่ายทอดได้โดยผ่านระบบสร้างของสังคม ส่วนหนึ่งก็คือระบบการฝึกอบรมบุคคลหรือระบบการศึกษานั้นเอง (เพยาวี เกาทันท์ทอง. 2534 : 1) การประถมศึกษาในปัจจุบันนี้จึงมุ่งเน้นเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทหน้าที่แห่งตน ในฐานะพลเมืองดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็นและครองชีวิตอย่างสงบสุข (กรมวิชาการ. 2532 : 1) การจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายดังกล่าวอาศัยประสบการณ์เป็นสิ่งสำคัญ คือผู้เรียนต้องทำเอง ประสบเอง ทดลองเอง ค้นคว้าหาความจริงด้วยตนเอง รู้จักคิดรู้จักแก้ปัญหาสภาพแวดล้อมด้วยเหตุด้วยผล เรียนรู้ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ และในการค้นคว้าก็ไม่จำเป็นต้องอยู่ในหนังสือตำราเรียน หรือที่ครูบอกเท่านั้น แต่ทุกสิ่งทุกอย่างรอบข้างจะช่วยในการศึกษาค้นคว้าของนักเรียนทั้งสิ้น แหล่งที่นักเรียนจะใช้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้อย่างกว้างขวางใกล้ตัวที่สุดคือห้องสมุดโรงเรียน (รสนิน เลิศสมบุญ. 2521 : 4)

ห้องสมุดเป็นสังคมหนึ่งในโรงเรียน ที่มีส่วนสำคัญในการเรียนการสอน ไม่เพียงแต่จะมีห้องสมุดไว้รวบรวมหนังสือ วารสาร เอกสาร และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ห้องสมุดยังเป็นศูนย์กลางของโรงเรียนเป็นหัวใจของโรงเรียน เป็นสถานที่ที่ทุกคนในโรงเรียนสามารถเลือกอ่านหนังสือและค้นคว้าหาความรู้ต่าง ๆ ได้อย่างอิสระนอกเหนือจากการเรียนในชั้น (กุหลาบ ปันลายนาค. 2537 : 1)

ดังนั้นความร่วมมือระหว่างครูกับนักเรียนและทางห้องสมุดจึงเป็นสิ่งสำคัญ ถ้านักเรียนมีวินัยในการใช้ห้องสมุดก็จะทำให้การศึกษาค้นคว้าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ถ้านักเรียนไม่มีวินัยในการใช้ห้องสมุดก็จะเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาค้นคว้า หาความรู้ทั้งของตนเองและของผู้อื่น (โชติ บุญนิธิวิช. 2541 : 1) การพัฒนาวินัยในการใช้ห้องสมุดตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจะเป็น

แนวทางให้นักเรียนรู้จักระวังเฝ้ารักษาสมบัติของห้องสมุด การปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องสมุด จะทำให้นักเรียนเข้าใจความมุ่งหมายและคุณค่าของห้องสมุดได้ชัดเจน เพราะการได้รับการฝึกฝน ที่ละน้อย แต่จริงจิงจะช่วยให้นักเรียนได้สะสมพฤติกรรมที่ดีไว้ได้นานจนกลายเป็นคุณสมบัติ ประจำตัว (รัตนพร สงวนประสาทร. 2527 : 2)

จากการที่ผู้วิจัยเป็นออลจรรยาในโรงเรียนวิจิตรวิทยา และทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยบรรณารักษ์มาเป็นเวลา 3 ปี สังเกตพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายจำนวน 213 คน ขาดวินัยในการใช้ห้องสมุด จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 36.61 โดยพูดคุยระหว่างการใช้ห้องสมุด ค้นหาหนังสืออย่างไม่เป็นระเบียบ และหยอกล้อหรือเล่นกันในระหว่างการใช้ห้องสมุด ผู้วิจัยจึงสำรวจปัญหาเบื้องต้น โดยการสัมภาษณ์บรรณารักษ์ และอาจารย์ที่นำนักเรียนเข้ามาศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด พบว่านักเรียนยังใช้ห้องสมุดไม่ถูกต้อง ปรากฏระเบียบวินัยในการใช้ห้องสมุด ผู้วิจัยจึงได้ทำการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเกี่ยวกับควมมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนวิจิตรวิทยา กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นชั้นที่เข้ามาใช้บริการศึกษาค้นคว้ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.83 และร้อยละ 13.33 ของจำนวนระดับชั้นที่เข้ามาใช้บริการ พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวนทั้งหมด 93 คนไม่มีวินัยในการใช้ห้องสมุด จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 49.46 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวนทั้งหมด 120 คน ไม่มีวินัยในการใช้ห้องสมุด จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 26.66 จากผลการสำรวจพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีวินัยในการใช้ห้องสมุดต่ำ ได้แก่ พูดคุยและส่งเสียงดังในระหว่างการใช้ห้องสมุด หยอกล้อหรือเล่นในระหว่างการใช้ห้องสมุด ค้นหาหนังสืออย่างไม่เป็นระเบียบ หยิบหนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสาร มากกว่าครั้งละ 1 เล่ม อ่านหนังสือเสร็จแล้วไม่นำไปเก็บตามที่กำหนด รับประทานทอฟฟี่และของขบเคี้ยว และไม่เก็บเก้าอี้สอดไว้ใต้โต๊ะให้เรียบร้อย ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงควมมีระเบียบวินัยต่ำ

การพัฒนาพฤติกรรมควมมีวินัยในการใช้ห้องสมุดสามารถทำได้หลายวิธีเช่น การใช้เทคนิคแม่แบบ บทบาทสมมติ การใช้เบียร์รถกร การเสริมแรงทางสังคม การให้ข้อมูลย้อนกลับ การใช้สัญญาเงื่อนไขและการควบคุมตนเองเป็นต้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาผลของการใช้สัญญาเงื่อนไขที่มีต่อควมมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนทั้งนี้เพราะว่าการใช้สัญญาเงื่อนไขเป็นการปรับพฤติกรรม โดยการทำสัญญาระหว่างผู้ที่ต้องการจะปรับพฤติกรรมกับผู้รับการปรับพฤติกรรม โดยกำหนดพฤติกรรมเป้าหมาย ตัวเสริมแรงและการลงโทษอย่างชัดเจน / ทำให้ผู้รับการปรับพฤติกรรมได้มีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจในกรดำเนินโปรแกรมและทำให้ผู้รับการปรับพฤติกรรมยอมรับเงื่อนไขผลกรรมได้ดีกว่าการที่ผู้อื่นเป็นผู้กำหนด

(สมโภชน์ เขียมสุภาษิต. 2536 : 209) และจากการวิจัยของดวงแข ณ สงขลา (2535 : 62) พบว่าการใช้สัญญาเงื่อนไขทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีระเบียบวินัยในชั้นเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับแรงเสริมทางสังคมและสอดคล้องกับผลการวิจัยของอภิยุทธ ศรีประภา (2537 : 52) พบว่าการใช้สัญญาเงื่อนไขเป็นรายบุคคล ทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้ความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มเพิ่มขึ้น

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษามลของการใช้สัญญาเงื่อนไขที่มีต่อความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวิจิตรวิทยา กรุงเทพมหานคร

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข
2. เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนก่อนและหลังที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข
3. เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขกับนักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข

ความสำคัญของการศึกษา

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับครู อาจารย์ บรรณารักษ์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในการใช้สัญญาเงื่อนไขเพื่อพัฒนาความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ขอบเขตในการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร
ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวิจิตรวิทยา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2545 ที่มีความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดต่ำจำนวน 46 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวิจิตรวิทยา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2545 ที่มีความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดต่ำลงมา

จำนวน 16 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

- 3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การใช้สัญญาเงื่อนไข
- 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความมีวินัยในการใช้ห้องสมุด

นियามศัพท์เฉพาะ

1. ความมีวินัยในการใช้ห้องสมุด หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของนักเรียนที่ปฏิบัติตามระเบียบการใช้ห้องสมุดในขณะที่ครูผู้สอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต นำนักเรียนมาศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด ได้แก่

- 1.1 ไม่พูดคุยและส่งเสียงดังในระหว่างการใช้ห้องสมุด
- 1.2 ไม่หยอกล้อหรือเล่นในระหว่างการใช้ห้องสมุด
- 1.3 ค้นหาหนังสืออย่างเป็นระเบียบ
- 1.4 หยิบหนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสาร ครั้งละ 1 เล่ม
- 1.5 อ่านหนังสือเสร็จแล้ว นำไปเก็บตามที่กำหนด
- 1.6 ไม่รับประทานทอฟฟี่และของขบเคี้ยว
- 1.7 เก็บเก้าอี้สอดไว้ใต้โต๊ะให้เรียบร้อย

2. การใช้สัญญาเงื่อนไข หมายถึง วิธีการที่ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์โดยให้มีการตกลงทำสัญญาระหว่างครูและนักเรียน ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อเพิ่มความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนโดยที่ครูพานักเรียนมาค้นคว้าในห้องสมุด ขณะที่เรียนวิชา สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยวางเงื่อนไขพฤติกรรมกับตัวเสริมแรงในสัญญาว่า นักเรียนจะได้รับการเสริมแรงตามจำนวนพฤติกรรมความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดและถ้านักเรียนแสดงพฤติกรรมความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดจำนวน 7 พฤติกรรมติดต่อกันเป็นจำนวน 5 ครั้งของการสังเกต ครูจะให้รางวัลพิเศษแก่นักเรียนตามที่ระบุไว้ในสัญญาเงื่อนไข ในการเสริมเรงนั้นผู้วิจัยจะให้เสริมแก่นักเรียนในช่วงพักกลางวันของวันที่ทำการทดลอง การใช้สัญญาเงื่อนไขประกอบด้วยกระบวนการ 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ครูและนักเรียนกำหนดพฤติกรรมเป้าหมาย คือ ความมีวินัยในการใช้ห้องสมุด ได้แก่ ไม่พูดคุย และส่งเสียงดังในระหว่างการใช้ห้องสมุด ไม่หยอกล้อหรือเล่นระหว่างการใช้ห้องสมุด ค้นหาหนังสืออย่างเป็นระเบียบ หยิบหนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสาร ครั้งละ 1 เล่ม อ่านหนังสือเสร็จแล้วนำไปเก็บตามที่กำหนด ไม่รับประทานทอฟฟี่และของขบเคี้ยว และเก็บเก้าอี้สอดไว้ใต้โต๊ะให้เรียบร้อย

ขั้นที่ 2 ครูและนักเรียน ตกลงทำสัญญาต่อกันโดยมีเงื่อนไขสัญญาว่าในขณะที่ครูนำนักเรียนมาศึกษาค้นคว้าในห้องสมุดในช่วงเวลาว่างวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และในช่วงเวลาของการสังเกต ถ้านักเรียนแสดงพฤติกรรม มีวินัยในการใช้ห้องสมุดเพิ่มขึ้นจากระยะเริ่มต้นนักเรียนจะได้รับบัตรสีฟ้า 1 บัตร ต่อ 1 คะแนน ที่ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้สังเกตและบันทึกไว้ และบัตรสีฟ้านี้ นักเรียนสามารถนำมาแลกเปลี่ยนของที่ต้องการตามที่ระบุไว้ในสัญญาเงื่อนไข โดยสัญญาเงื่อนไขนี้จะใช้ครั้งเดียวในการเซ็นสัญญาแต่ใช้ตลอดเวลาในการทดลอง

ขั้นที่ 3 ครูสำรวจตัวเสริมแรงที่นักเรียนต้องการและร่วมกับนักเรียนกำหนดอัตราการเสริมแรง ตามจำนวนบัตรสีฟ้าที่นักเรียนได้รับในแต่ละครั้งของการสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในการใช้ห้องสมุด เมื่อนักเรียนมีวินัยในการใช้ห้องสมุดดังนี้คือ

49 บัตรขึ้นไป	แลกเปลี่ยนที่นักเรียนต้องการอันดับ	1
41 - 48 บัตร	แลกเปลี่ยนที่นักเรียนต้องการอันดับ	2
33 - 40 บัตร	แลกเปลี่ยนที่นักเรียนต้องการอันดับ	3
25 - 32 บัตร	แลกเปลี่ยนที่นักเรียนต้องการอันดับ	4
17 - 24 บัตร	แลกเปลี่ยนที่นักเรียนต้องการอันดับ	5
9 - 16 บัตร	แลกเปลี่ยนที่นักเรียนต้องการอันดับ	6
1 - 8 บัตร	แลกเปลี่ยนที่นักเรียนต้องการอันดับ	7

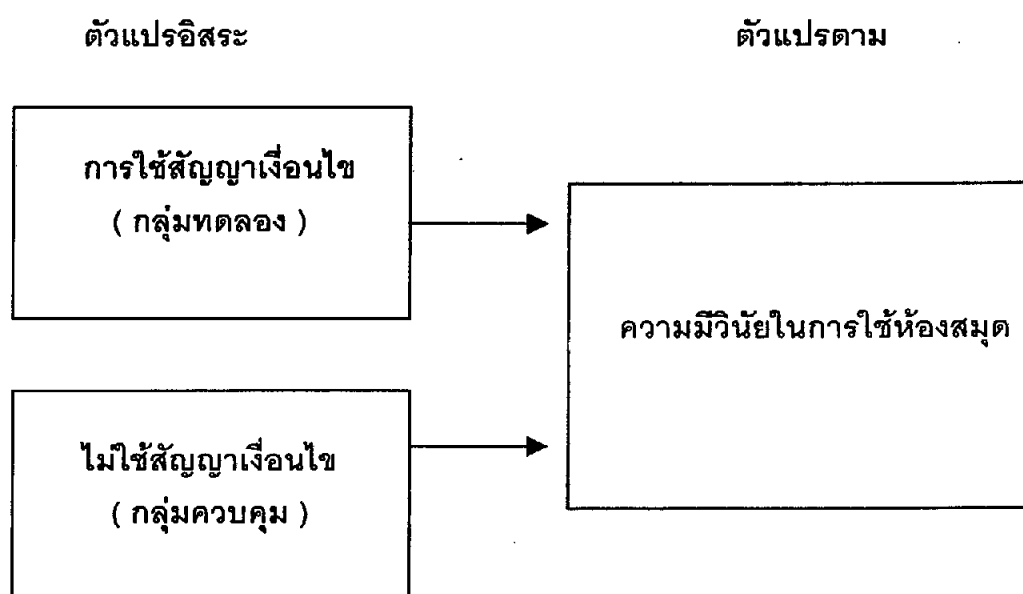
ขั้นที่ 4 ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดรางวัลพิเศษ (Bonus) เมื่อนักเรียนได้รับคะแนนความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดเต็ม 56 คะแนน ติดต่อกันเป็นจำนวน 5 ครั้ง ของการสังเกต นักเรียนจะได้รับบัตรสีแดง เพื่อนำไปแลกไม้เทเบิลเทนนิส 1 คู่หรือไม้แบดมินตัน 1 คู่

ขั้นที่ 5 ผู้วิจัยหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนที่ได้จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยโดยหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง ตั้งแต่ .80 ขึ้นไป แล้วผู้วิจัยจึงจะให้การเสริมแรงแก่นักเรียน

3. กลุ่มทดลอง หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีวินัยในการใช้ห้องสมุดต่ำจำนวน 8 คน โดยได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข

4. กลุ่มควบคุม หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีวินัยในการใช้ห้องสมุดต่ำจำนวน 8 คน โดยไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดเพิ่มขึ้นหลังจากที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข
2. นักเรียนมีความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดเพิ่มขึ้นหลังจากที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขมีความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สัญญาเงื่อนไข
  - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้สัญญาเงื่อนไข
  - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สัญญาเงื่อนไข
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเอง
  - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเอง
  - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเอง
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต
  - 3.1 ความหมายของการสังเกต
  - 3.2 หลักในการสังเกต
  - 3.3 ดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกต

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สัญญาเงื่อนไข

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้สัญญาเงื่อนไข

1.1.1 ความหมายของการใช้สัญญาเงื่อนไข

แคสดีน (Kazdin, 1980 : 149) กล่าวว่า การใช้สัญญาเงื่อนไข เป็นวิธีหนึ่งที่ใช้ในการปรับพฤติกรรม โดยการนำเทคนิคของการปรับพฤติกรรมแบบต่างๆ คือ การเสริมแรง การลงโทษ และการให้รางวัลพิเศษมาผสมผสานกันโดยทำเป็นสัญญาระหว่างผู้ปรับพฤติกรรม เช่นผู้ปกครอง ครูหรือผู้ทดลองกับผู้ที่ถูกปรับพฤติกรรม เช่น เด็ก นักเรียน หรือผู้ป่วย สัญญาที่ทำขึ้นนั้น จะต้องกระทำร่วมกันทั้งสองฝ่าย และมีความเข้าใจสัญญาตรงกัน และสัญญาจะระบุความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่กระทำและตัวเสริมแรงที่ได้รับ เช่น การทำสัญญาระหว่างครูกับนักเรียนในห้องเรียน โดยวางเงื่อนไขว่า ถ้านักเรียนสามารถทำงานที่ครูมอบหมายเสร็จภายในเวลาที่ครูกำหนด ครูจะให้เวลาว่างนักเรียนทำงานส่วนตัวหรือเลือกทำกิจกรรมเป็นเวลา 5 หรือ 10 นาที

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2536 : 206) กล่าวว่า การทำสัญญาเงื่อนไขเป็นการตกลงกัน ระหว่างผู้ที่ต้องการจะเห็นพฤติกรรมเปลี่ยนแปลง (เช่น ผู้ปกครอง ครู หรือผู้ดูแลเป็นต้น) กับผู้ที่เปลี่ยนพฤติกรรม (เช่น เด็ก นักเรียน หรือคนไข้ เป็นต้น) โดยที่ข้อตกลงนั้น จะต้องมีการร่างเป็นสัญญาขึ้นมา พร้อมทั้งมีการเซ็นชื่อของผู้ที่ต้องการจะเห็นพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงและของผู้ที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมด้วย สัญญานั้นจะบอกถึงพฤติกรรมที่จะต้องกระทำ และผลกรรมที่จะได้รับก็เป็นไปตามความต้องการของผู้ที่จะเปลี่ยนพฤติกรรม ส่วนพฤติกรรมนั้นก็จะเป็นไปตามความต้องการของผู้ที่ต้องการจะเห็นพฤติกรรมเปลี่ยนแปลง

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความหมายของการใช้สัญญาเงื่อนไข สรุปได้ว่าสัญญาเงื่อนไขเป็นการใช้หลักการปรับพฤติกรรมโดยทำการตกลงทำสัญญาระหว่างผู้ถูกปรับพฤติกรรมกับผู้รับการปรับพฤติกรรม โดยกำหนดเป้าหมาย ข้อตกลงร่วมกัน และเป้าหมายสำหรับผลกรรมก็จะเป็นประโยชน์ต่อผู้รับการปรับพฤติกรรม

1.1.2 องค์ประกอบของสัญญาเงื่อนไข

ทวิฟอร์ด (Twiford, 1984 : 72-73) กล่าวว่าสัญญาเงื่อนไขจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ในสัญญาจะต้องระบุให้ชัดเจนว่า แต่ละฝ่ายจะต้องทำอะไร
2. พฤติกรรมเป้าหมายที่กำหนดไว้ในสัญญาจะต้องเป็นพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ และบุคคลคู่สัญญาสามารถสังเกตด้วยตนเองได้ด้วย
3. ในสัญญาจะต้องระบุโทษที่จะได้รับ เมื่อไม่ปฏิบัติตามสัญญา
4. ระบุโบนัสที่จะได้รับ ถ้าพฤติกรรมที่ต้องการให้กระทำนั้นเกิดขึ้นสม่ำเสมอเป็นระยะเวลายาวนานพอสมควร
5. ระบุการให้การเสริมแรงให้ชัดเจน และอาจระบุถึงการทบทวนเงื่อนไขข้อตกลงใหม่ ถ้าเห็นว่าสมควรแก้ไข

1.1.3 หลักการใช้สัญญาเงื่อนไข

ในการใช้สัญญาเงื่อนไขให้มีประสิทธิภาพนั้น สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2536 : 68) ได้เสนอไว้ดังนี้

1. ควรทำการเลือกพฤติกรรมที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับตัวผู้ถูกปรับพฤติกรรมให้มากที่สุด
2. ควรเลือกพฤติกรรมเป้าหมายที่มีความเฉพาะเจาะจงเพียงพฤติกรรมเดียว

- มากที่สุด
3. ควรสำรวจตัวเสริมแรงให้ตรงกับความต้องการของผู้รับการปรับพฤติกรรม
  4. การทำสัญญาควรทำเป็นลายลักษณ์อักษรและลงนามยินยอมทั้งสองฝ่าย
  5. ในสัญญาควรระบุถึงการแสดงพฤติกรรมที่ดีว่ามีอะไรบ้าง
  6. สัญญาจะต้องกำหนดรายละเอียดอย่างชัดเจนและกำหนดการเริ่มต้นและการสิ้นสุด
  7. ควรมีการเสริมแรงแต่ละขั้นตอนย่อยๆ เมื่อมีการปฏิบัติตามสัญญาเช่นให้การเสริมแรงทางสังคม
  8. สัญญาสามารถปรับปรุงแก้ไขใหม่ได้เมื่อสิ้นสุดเวลาที่กำหนดหรือเมื่อพฤติกรรมเป้าหมายได้กระทำสำเร็จไปแล้วในขั้นแรก และจะทำขั้นต่อไป
  9. ควรมีการบันทึกพฤติกรรมรวบรวมไว้และแสดงให้เห็นให้ผู้รับการปรับพฤติกรรมได้ทราบผลการกระทำของตน

1.1.4 ขั้นตอนการทำสัญญาเงื่อนไข

กระบวนการปรับพฤติกรรมด้วยวิธีการใช้สัญญาเงื่อนไข (ดวงแข ณ สงขลา. 2535 : 8 -9) มีกระบวนการ 5 ขั้นตอนคือ

- ขั้นที่ 1 ครูและนักเรียนกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายร่วมกัน
  - ขั้นที่ 2 ครูและนักเรียนตกลงทำสัญญาต่อกันและมีการกำหนดเงื่อนไข การเสริมแรง
  - ขั้นที่ 3 ครูสำรวจตัวเสริมแรงที่นักเรียนต้องการและร่วมกับนักเรียนกำหนด อัตราการเสริมแรง
  - ขั้นที่ 4 ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดโทษที่นักเรียนจะได้รับเมื่อนักเรียนไม่สามารถทำตามสัญญาที่กำหนดไว้
  - ขั้นที่ 5 ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดรางวัลพิเศษ (Bonus) เมื่อนักเรียนสามารถทำตามข้อตกลงในสัญญาได้ติดต่อกันเป็นจำนวน 5 ครั้ง ของการสังเกต ซึ่งสอดคล้องกับ อภิญญา ศรีประภา (2537 : 100 – 101) ที่ได้กำหนดขั้นตอนไว้ดังนี้
- ขั้นที่ 1 ครูและนักเรียนกำหนดพฤติกรรมเป้าหมาย
  - ขั้นที่ 2 ครูทำสัญญากับนักเรียนโดยมีการกำหนดเงื่อนไขการเสริมแรง
  - ขั้นที่ 3 ครูสำรวจตัวเสริมแรงที่นักเรียนต้องการ
  - ขั้นที่ 4 ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดรางวัลพิเศษ (Bonus)

1.1.5 ข้อดีของการใช้สัญญาเงื่อนไข

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2524 : 241-244) กล่าวว่า การใช้สัญญาเงื่อนไขมี ข้อดี ดังนี้

1. ผู้ถูกปรับพฤติกรรมได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการของโปรแกรมทำให้ความรู้สึกถูกบังคับน้อยลง และยินยอมที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไขได้ง่าย ซึ่งจะทำให้โปรแกรมได้ผลยิ่งขึ้น
2. ผลที่ได้รับจากสัญญาจะไม่ใช่สิ่งที่ทำให้เด็กเกิดความไม่พึงพอใจมากนัก เนื่องจากผู้ถูกปรับพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการกำหนดสัญญา ซึ่งเขาสามารถต่อรอง และเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสมได้
3. สัญญามีความยืดหยุ่นได้ถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่พอใจก็สามารถที่จะตกลงและแก้ไขใหม่ไม่มีการบังคับตายตัว
4. สัญญาระบุเงื่อนไขไว้อย่างชัดเจนโดยระบุพฤติกรรมและผลกรรมไว้อย่างชัดเจน ซึ่งจะช่วยเป็นแนวทางในการปฏิบัติตามสัญญาได้ง่ายขึ้น
5. การทำสัญญาเงื่อนไขมีประโยชน์ในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้ปรับพฤติกรรมกับผู้ถูกปรับพฤติกรรม
6. เป็นการฝึกเด็กให้รู้จักนำตนเองและให้มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง เนื่องจากผลที่เกิดจากการแสดงพฤติกรรมจะทำให้เด็กประเมินตนเองได้อย่างชัดเจน
7. การทำสัญญาเงื่อนไขสามารถทำได้กับนักเรียนทั้งเป็นกลุ่ม และเป็นรายบุคคล

ข้อจำกัดของสัญญาเงื่อนไขนั้นมีไม่มากนัก ข้อจำกัดที่เห็นได้ชัดคือ สัญญาเงื่อนไขใช้กับเด็กที่มีความพิการทางสมอง หรือเด็กที่ไม่สามารถเข้าใจความหมายของการทำสัญญาเงื่อนไขไม่ได้

จากการศึกษาเอกสารต่างที่เกี่ยวข้องกับการใช้สัญญาเงื่อนไขสรุปได้ว่าการใช้สัญญาเงื่อนไข เป็นวิธีอย่างหนึ่งในการปรับพฤติกรรมที่ตกลงทำสัญญา ระหว่างผู้ปรับพฤติกรรมกับผู้ถูกปรับพฤติกรรม เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยมีสัญญาเป็นข้อตกลงร่วมกันระบุเงื่อนไขในสัญญาอย่างชัดเจนโดยให้ผู้รับการปรับพฤติกรรมมีส่วนร่วมในสัญญาและทำให้ยอมรับผลกรรมได้ดีกว่าการที่ผู้อื่นเป็นผู้กำหนด

1.2 วิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สัญญาเงื่อนไข

1.2.4 งานวิจัยในต่างประเทศ

มานน์ (Mann, 1972 : 73-78) ได้ทดลองลดน้ำหนักโดยใช้สัญญาเงื่อนไข กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้หญิง 7 คน ผู้ชาย 1 คน อายุระหว่าง 18-33 ปี โดยผู้ร่วมการทดลองต้องลงชื่อในสัญญาเงื่อนไขที่ระบุสิ่งมีค่า หรือเงินที่เขาจะได้รับเมื่อสามารถลดน้ำหนักได้เท่ากับที่ระบุไว้ในสัญญาภายในเวลาที่กำหนดเป็นการเสริมแรง และเสียสิ่งที่มีค่า หรือเงินเมื่อไม่สามารถลดน้ำหนักได้เท่ากับที่ระบุไว้ในสัญญาในช่วงเวลาที่กำหนดเป็นการลงโทษ และหากผู้รับการทดลองคนใดสามารถลดน้ำหนักได้มากที่สุดก็จะได้รับของมีค่าอีก 1 ชิ้นเป็นการเสริมแรงอีกชั้นหนึ่งซึ่งเป็นรางวัลพิเศษ (Bonus) ผลการทดลองพบว่า ผู้รับการทดลองสามารถลดน้ำหนักได้ตามจำนวนที่กำหนด เมื่อใช้สัญญาเงื่อนไข

บริสตอล และสโตน (อ่ำไพ เฟื่องฟู, 2528 : 18; อ้างอิงจาก Bristol and Slone, 1974 : *Journal of Applied Behavior Analysis*.) เข้าร่วมการทดลอง จำนวน 36 คน โดยแบ่งเป็น 8 กลุ่ม ในระยะแรกผู้ทดลองบอกผู้ร่วมการทดลองให้บันทึกเวลาที่ใช้ในการเรียนและนำแบบบันทึกมาส่งผู้ทดลองทุกวันพฤหัสบดีก่อนเข้าเรียน ทุกคนได้เงินค่าตอบแทนสำหรับการบันทึกเป็นจำนวนเงิน 5 ดอลลาร์ สำหรับเวลาทั้งหมด 10 วัน โดยไม่คำนึงถึงผลการบันทึกว่าเป็นอย่างไร หลังจากนั้น ผู้ร่วมการทดลองถูกแบ่งเข้ากลุ่มทดลอง 3 กลุ่ม ตามคะแนนการทดสอบครั้งแรก กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มควบคุมกลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มทดลอง กลุ่มที่ 1 ดำเนินกิจกรรมเป็นปกติไม่มีการบันทึกเวลาที่ใช้ในการเรียน กลุ่มที่ 2 ผู้ร่วมการทดลองบันทึกเวลาที่ใช้ในการเรียนลงในแบบบันทึกด้วยตนเองตลอดการทดลอง แต่ไม่มีการให้แรงเสริมหรือลงโทษแก่ผลการเรียนหรือพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียน เมื่อสิ้นสุดการทดลองได้รับเงินตอบแทนในการบันทึกข้อมูลเป็นเงิน 12 ดอลลาร์ กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มทดลองการทำสัญญาเงื่อนไข โดยนักศึกษาจะต้องลงชื่อรับทราบสิ่งที่จะต้องทำตามสัญญา 5 ข้อ คือ 1) ต้องทำงานเกี่ยวกับการเรียนที่ครอบคลุมหมายภายในเวลาที่กำหนด โดยเขียนรายละเอียดของเวลางานที่จะให้ทำลงในการ์ดของแต่ละคน 2) ต้องบันทึกรายละเอียดของเวลาที่ใช้ลงในแบบบันทึกด้วยความซื่อสัตย์ 3) ต้องมีบันทึกรายละเอียดทุกวัน 4) ต้องมาพบผู้ทดลองสัปดาห์ละครั้งตามเวลาที่กำหนด 5) ผู้ร่วมการทดลองได้รับเงินตอบแทนตามอัตราที่ตั้งไว้ตามผลการทดสอบของแต่ละคนโดยตลอดระยะที่ 1 ทำการทดสอบ 3 ครั้ง ผลการทดลองพบว่า ผู้ร่วมการทดลองกลุ่มที่ 3 ซึ่งใช้สัญญาเงื่อนไขมีคะแนนทดสอบผลการเรียนสูงกว่าสองกลุ่มแรก แสดงให้เห็นว่า การใช้สัญญาเงื่อนไขสามารถเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนได้

นอกจากนี้ เคลลี และสตอคส์ (อ่ำไพ เฟื่องฟู, 2528 : 19-20 ;) อ้างอิงจาก Kelly and Stockes, 1982 : *Journal of Applied Behavior*.) ทดลองใช้สัญญาเงื่อนไขในการปรับปรุง

ผลการเรียนของนักเรียน จำนวน 13 คน ซึ่งมีอายุเฉลี่ย 18 ปี เด็กในกลุ่มตัวอย่างนี้ต้องออกจากโรงเรียนระหว่าง การเรียนชั้นมัธยมศึกษาเนื่องจากสาเหตุต่างๆ เช่น ไม่สนใจเรียน มีปัญหาครอบครัว ตั้งครรภ์ และปฏิบัติผิดกฎระเบียบของโรงเรียน โดยเด็กแต่ละคนที่อาสาสมัครเข้ารับการทดลองต้องเข้าเรียนวิชาพื้นฐานสัปดาห์ละ 2.5 ชั่วโมงและฝึกอาชีพอีกสัปดาห์ละ 2.5 ชั่วโมงเพื่อนำความรู้จากการเรียนไปสอบเทียบเพื่อรับประกาศนียบัตรระดับมัธยมศึกษา นักเรียนแต่ละคนได้รับตอบแทนเป็นเงิน 2.25 ดอลลาร์ต่อ 1 ชั่วโมง ที่เข้ามาเรียนในห้องเรียน ในระยะสั้นฐาน นักเรียนแต่ละคน ทำงานที่ครูสั่งลงในสมุดครูตรวจให้คะแนนและคืนสมุดไปให้นักเรียนทบทวนทุกวัน และครูปฏิบัติต่อเด็กตามปกติคือตักเตือน ดุ หรือชี้แนะ ในระยะต่อมาเป็นระยะของการทำสัญญาเงื่อนไข นักเรียนได้รับเงินตอบแทนตามจำนวนของงานที่ทำได้ถูกต้องโดยครูและเด็กตกลงกันในอัตราของจำนวนข้อและจำนวนเงินที่ได้รับในสัญญาเงื่อนไข ระบุเป้าหมายในแต่ละวัน แต่ละสัปดาห์ เด็กได้รับเงินมากขึ้นตามจำนวนข้อที่ทำได้ถูกต้อง สามารถทำตามเป้าหมายได้ทุกวัน จำนวนเงินที่เพิ่มขึ้นตามไปด้วย ผลการทดลองพบว่าเด็กที่เข้ารับการทดลองทุกคนสามารถทำงานได้ถูกต้องเพิ่มขึ้นในระยะการทำสัญญาเงื่อนไข

1.2.5 งานวิจัยในประเทศ

วันทนา กิ่งจวงเจริญสุข (2526 : 43-44) ได้ศึกษาผลของการเสริมแรงทางบวก โดยการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การเสริมแรงทางบวกด้วยเบี้ยอรรถกร โดยการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล สามารถลดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาในชั้นเรียนของนักเรียน โดยการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ และให้ผลไม่แตกต่างกัน

อำไพ เฟื่องฟู (2528 : 44-46) ทดลองใช้สัญญาเงื่อนไขในการปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในห้องเรียน ซึ่งได้แก่ การส่งเสียงดัง การพูดจาสอดแทรก การลุกจากที่นั่งโดยไม่ได้รับอนุญาต การเล่นกันในขณะที่ครูสอนและการมองออกไปนอกหน้าต่างของเด็กชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม จำนวน 5 คน พบว่าเมื่อดำเนินการแล้วผลปรากฏว่าพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กทั้ง 5 คน นั้นลดลง

ดวงแข ณ สงขลา (2535 : 61-65) ได้ทำการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผลของการใช้แรงเสริมทางสังคม และการใช้สัญญาเงื่อนไขที่มีต่อระเบียบในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลสงขลา จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2534 ที่มีระเบียบวินัยในชั้นเรียนต่ำ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตต่ำ มีเซาว์นปัญญาปานกลางและฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 16 คนแบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่ม

ทดลองที่ 2 กลุ่มละ 8 คน กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับแรงเสริมทางสังคม และกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับแรงเสริมทางสังคมและนักเรียนที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขมีระเบียบวินัยในชั้นเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสารและงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่าการใช้สัญญาเงื่อนไขสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ที่ไม่พึงประสงค์ให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามที่ต้องการได้หรือสามารถเพิ่มพฤติกรรมตามที่ต้องการได้

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเอง

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเอง

2.1.4 ความหมายของวินัยในตนเอง

/ กู๊ด (ยุพดี เตชะอังสุ. 2525 : 16 ; อ้างอิงจาก Good. 1959 : *Teaching / Discipline.*) กล่าวถึงวินัยในตนเองว่า เป็นการบังคับควบคุมพฤติกรรมของบุคคลไม่ใช้บังคับโดยอำนาจภายนอก หากหมายถึงบังคับโดยอำนาจภายในของบุคคลนั่นเอง และเป็นอำนาจอันเกิดจากการเรียนรู้ หรือยอมรับในคุณค่าอันใดอันหนึ่ง ซึ่งทำให้บุคคลสามารถบังคับพฤติกรรมของตนเองได้

วินเซนต์ (Vincent. 1961 : 42-43) กล่าวว่า วินัยในตนเอง หมายถึงการที่บุคคลไม่กระทำการใดๆ อันเป็นผลให้เกิดความยุ่งยากต่อตนเองในอนาคตหรือการไม่เข้ามายุ่งเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวและสิทธิของบุคคลอื่น รวมทั้งหมายถึงการที่บุคคลกระทำสิ่งที่ตนไม่อยากทำ แต่การกระทำนั้นช่วยให้ความต้องการและสิทธิของบุคคลอื่นได้รับการตอบสนอง หรือกระทำสิ่งอันเป็นผลให้ผู้นั้นประสบผลสำเร็จในอนาคต

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2523 : 2-3) ได้ให้ความหมายของ วินัยแห่งตนว่า หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการที่จะให้รางวัลตนเอง เมื่อตนทำดีและลงโทษตนเองเมื่อตนทำชั่ว ซึ่งหมายถึงความสามารถในการควบคุมตนหรือความสามารถที่จะยับยั้งเป็นตัวของตัวเอง

ชวลี นาคทัต (2524 : 12) กล่าวว่า วินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมพฤติกรรมและมีความรับผิดชอบ โดยเกิดจากการสำนึกตัวขึ้นมาเอง ไม่เฉพาะอยู่ภายใต้เงื่อนไข ข้อบังคับจากภายนอกเท่านั้น และบุคคลนั้นจะต้องยอมรับการกระทำของตนแม้จะมีอุปสรรคก็ยังคงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น

กาญจนา มีพลัง (2532 : 9) กล่าวว่า ความมีวินัยแห่งตน หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมให้เป็นไปตามความต้องการและระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม โดยเกิดจากการสำนึกตนขึ้นมาเอง อันจะก่อให้เกิดความเจริญแก่ตนเองและต่อสังคม

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความหมายของวินัยในตนเองสรุปได้ว่าวินัยในตนเองหมายถึง การที่บุคคลมีความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้อยู่ในกฎระเบียบข้อตกลงของตนเองและของสังคม สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.1.5 ทฤษฎีเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเอง

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (กัลยา สุวรรณรอด. 2537 : (0-11; อ้างอิงจาก ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2523 : จิตวิทยาปลุกฝังวินัยแห่งตน.) กล่าวว่า ลักษณะ "วินัยในตนเอง" มีความสำคัญต่อการแสดงออกทางจริยธรรมและคุณธรรมของบุคคลมาก และอาจจะสำคัญมากกว่า ลักษณะทางความรู้ตัว และความสามารถกระทำดีกระทำชั่วด้วย ฉะนั้นการให้ความสนใจเกี่ยวกับ กำเนิดและการเจริญเติบโตของจิต ลักษณะของการมีวินัยในตนเองจึงเป็นสิ่งจำเป็นในเรื่องนี้ นักจิตวิทยาพัฒนาการได้ให้ความสนใจมานานแล้ว และมีความเห็นว่าความมีวินัยในตนเองหรือความสามารถควบคุมตนเองอย่างถูกต้อง เป็นหลักชัยของการพัฒนาทางจิตของบุคคล นั่นคือ ความมีวินัยในตนเองเป็นลักษณะสำคัญของผู้ที่บรรลุวุฒิภาวะทางจิต ฉะนั้นการมีวินัยในตนเอง จึงสามารถจะใช้เป็นเครื่องมือวัดระดับพัฒนาการทางจิตของบุคคลได้ด้วย ทฤษฎีที่สำคัญเกี่ยวข้องกับพัฒนาการของความมีวินัยในตนเอง คือ ทฤษฎีเมาเรอร์ (Mowrer) ว่าด้วยจุดกำเนิดของการควบคุมตนเอง

การเกิดวินัยในตนเองในบุคคลแต่ละคนนั้น นักทฤษฎีทางจิตวิทยาเชื่อว่าจะต้องมีพื้นฐานมาตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งเติบโตขึ้นมา จุดเริ่มต้นคือ ความสัมพันธ์ระหว่างทารกกับมารดาหรือผู้เลี้ยงดู อันจะเป็นทางนำไปสู่ความสามารถในการให้รางวัลตนเอง หรือความสามารถควบคุมตนเองเมื่อโตขึ้น เมาเรอร์ ได้อธิบายว่า ทารกและเด็กจะต้องเรียนรู้จากผู้เลี้ยงดูตน โดยที่การเรียนรู้นี้จะเกิดขึ้นหลายระดับและหลายขั้นตอน โดยที่จุดเริ่มต้นอยู่ที่การที่ทารกได้รับการบำบัดความต้องการ เช่น หิวก็ได้ดื่มนม ร้อนก็ได้อาบน้ำ ยุงกัดก็มีผู้มาบดให้ เมื่อทารกได้รับการบำบัดตามความต้องการ ก็จะรู้สึกพอใจและมีความสุข ความรู้สึกของทารกนี้จะรุนแรงมากและติดตรึงอยู่ในสำนึกของทารกไปจนเติบโตขึ้น ในขณะที่ทารกได้รับการบำบัดความต้องการจนรู้สึกพอใจและมีความสุขนั้น สิ่งที่เกิดควบคู่กับเหตุการณ์นี้อยู่เสมอทุกครั้ง คือ การปรากฏตัวของมารดา หรือ ผู้เลี้ยงดูในขณะที่มาปรนนิบัติเด็ก เมื่อการบำบัดความต้องการกับมารดาควบคู่กันเสมอ ในการรับรู้ของเด็ก ขั้นต่อมาคือ ความสุขความพอใจของเด็กที่เกิดจากการได้รับการบำบัด ความต้องการต่างๆ จะถ่ายทอดมายังมารดา ทำให้การปรากฏตัวของมารดาก่อให้เกิดความสุขความพอใจแก่เด็กได้ เมาเรอร์เชื่อว่าการรักและพอใจมารดานั้นจะต้องเกิดด้วยการเรียนรู้เช่นนี้ โดยที่ความสุขความพอใจที่ได้รับการบำบัดต้องมาก่อนถ้าไม่เกิดเหตุการณ์เช่นนี้ในเด็ก เช่น เมื่อหิวได้กินหรือเมื่อไม่หิวเด็กจะไม่เกิดความพอใจเด็กจะไม่มีรากฐานในการที่จะเรียนรู้ขั้นที่สองต่อไป กล่าวคือมารดาอย่ามมาควบคุมกับคำอบรมสั่งสอนเด็กหรือมารดาพูด หรือการกระทำต่างๆ อยู่เสมอใน ภายหลังการเลียนแบบมารดา

ทางคำพูด การกระทำหรือการทำตามที่มารดาสั่งสอนจะทำให้เด็กเกิดความสุขความพอใจได้เอง ความสุขความพอใจที่เกิดขึ้นนี้มีลักษณะ เป็นการให้รางวัลและชมเชยตนเอง โดยบุคคลไม่ต้องหวังผลจากภายนอก แต่อาจจะสังเกตได้ว่าเด็กจะเลียนแบบผู้เลี้ยงดูตนทั้งทางที่ดีและไม่ดีเท่าๆ กัน ตราบเท่าที่ลักษณะนั้นเป็นลักษณะของผู้ที่ตนรักพอใจ ตัวอย่างที่ไม่ดี เช่น ถ้าเด็กเห็นมารดาสูบบุหรี่เสมอ เมื่อเด็กสูบบุหรี่บ้างก็จะรู้สึกมีความสุขความพอใจ เพราะเป็นลักษณะของผู้ที่ตนรักตนพอใจมาก่อน ความสามารถในการให้รางวัลตนเอง เมารอห์เชื่อว่าเป็นลักษณะของการบรรลุวุฒิภาวะทางจิตของบุคคลนั้น โดยจะปรากฏขึ้นในเด็กปกติที่อายุประมาณ 8-10 ขวบและจะพัฒนาต่อไปจนสมบูรณ์เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ฉะนั้นผู้ที่บรรลุวุฒิภาวะทางจิตอย่างสมบูรณ์ จึงเป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะควบคุมตนให้ปฏิบัติอย่างมีเหตุผลในสถานการณ์ต่างๆ เช่น ในการโต้ตอบเมื่อเกิดความคับข้องใจ เมื่อเกิดความกลัว ในการมีความรักและมีอารมณ์ขัน การเกิดวินัยในตนเองนี้เป็นเพียงจุดเริ่มต้นในบุคคล ซึ่งจะต้องอาศัยการฝึกอบรมเพิ่มเติมอีกมาก ลักษณะของความมีวินัยในตนเองจะพัฒนาเป็นลักษณะเด่นชัดและรุนแรง จนกลายเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของบุคคลได้อย่างสม่ำเสมอ

2.1.3 ลักษณะของบุคคลที่มีวินัยในตนเอง

กรูณา กิจขยัน (2517 : 21) ได้สรุปว่าบุคคลที่มีวินัยในตนเองจะมีคุณลักษณะ และพฤติกรรม ดังนี้

1. มีความรับผิดชอบ
2. เชื่อมั่นในตนเอง
3. มีความรู้สึกผิดชอบ
4. ไม่กังวลใจ
5. มีความตั้งใจจริง ใจคอมั่นคง
6. มีลักษณะความเป็นผู้นำ
7. มีความซื่อสัตย์ ใจจริง มีเหตุผล
8. กล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ
9. มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นและไม่เกรงใจโดยปราศจากเหตุผล
10. มีความอดทน

วิภาวัน มุลสถาน (2523 : 33) สรุปว่าบุคคลที่มีวินัยในตนเอง ควรมีลักษณะ และพฤติกรรม ดังนี้

1. มีความรับผิดชอบ
2. เชื่อมั่นในตนเอง

3. มีความรู้สึกผิดชอบ
  4. ไม่กังวลใจ
  5. มีความตั้งใจจริง
  6. มีลักษณะความเป็นผู้นำ
  7. มีความซื่อสัตย์ จริงใจ
  8. มีเหตุผล
  9. กล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ
  10. เคารพในสิทธิของผู้อื่น
  11. ทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม
  12. มีความอดทน
  13. มีความเชื่ออำนาจภายในตน
  14. มีลักษณะมุ่งอนาคต
- ✓ ลัสดาวรรณ ณ ระนอง (2525 : 6) ได้สรุปพฤติกรรมของผู้ที่มีวินัยในตนเองไว้ดัง

๒๕

1. ความเชื่ออำนาจภายในตนเอง
  2. มีความเป็นผู้นำ
  3. มีความรับผิดชอบ
  4. ตรงต่อเวลา
  5. เคารพต่อระเบียบ กฎเกณฑ์ทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น
  6. มีความซื่อสัตย์ สุจริต
  7. รู้จักหน้าที่และกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี
  8. รู้จักเสียสละ
  9. มีความอดทน
  10. มีความตั้งใจเพียรพยายาม
  11. ยอมรับผลการกระทำของตน
- ✓ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2523 : 59 : 69) กล่าวถึง ลักษณะของผู้ที่มีวินัยในตนเองว่ามีคุณลักษณะดังนี้

เองว่ามีคุณลักษณะดังนี้

1. มีความสามารถควบคุมอารมณ์
2. มีความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของสังคม
3. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
4. มีความรับผิดชอบต่อสูง

5. มีความสามารถในการชะลอความต้องการ
6. สามารถคาดหวังผลกรรมที่จะเกิดขึ้นภายหลัง
7. มีการตั้งเป้าหมายเพื่ออนาคต

จากเอกสารที่เกี่ยวกับลักษณะของบุคคลที่มีวินัยในตนเองสรุปได้ว่า บุคคลที่มีวินัยในตนเองจะมีลักษณะดังนี้คือ เป็นคนที่มีความรับผิดชอบต่อนตนเองสามารถควบคุมสติสัมปชัญญะและอารมณ์ของตนให้มั่นคง ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2.1.4 การส่งเสริมวินัยในตนเอง

✓ พันัส หันนาคินท์ (กาญจนา พูนสุข. 2542 :11 ; อ้างอิงจาก พันัส หันนาคินท์. 2517 : การสอนค่านิยม.) ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมให้เกิดวินัยว่า ควรให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามระเบียบ โดยที่นักเรียนเข้าใจเหตุผลเห็นดีและเห็นงามจากการปฏิบัติตามระเบียนนั้น อย่าให้นักเรียนมีความรู้สึกว่าคุณบังคับ และการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดก็ต้องเป็นไปตามลักษณะพื้นฐานส่วนตัวของผู้กระทำผิดเป็นรายๆ ไป

ศุสิทธิ์ นิमितกุล (2521 : 63) กล่าวว่า วินัยในตนเองจะเกิดขึ้นได้โดยการสอนในโรงเรียนการสอนของครูนั้นจะต้องมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานเป็นหมู่คณะ และทำงานด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเองมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน อันเป็นการฝึกฝนความมีวินัยแห่งตนแก่ผู้เรียนให้เกิดสะสมเพิ่มมากขึ้น

ประวีณ ณ นคร และเสนาะ ตีเยาว์ (2525 : 217) ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

1. ความมีระเบียบวินัยขึ้นอยู่กับการศึกษาอบรมเป็นสำคัญ ต้องใช้เวลาและค่อยเป็นค่อยไป โดยใช้วิธีจูงใจดีกว่าวิธีบังคับ
2. การฝึกวินัยย่อมสอดแทรกเข้าไปได้เสมอเกือบทุกวิชา
3. ควรฝึกอบรมเกิดเป็นนิสัยเพื่อให้เกิดความเคยชิน
4. ความมีวินัยในตนเอง คือ วินัยสูงสุดที่พึงปรารถนา

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวินัยในตนเอง สรุปได้ว่าวินัยในตนเองสามารถส่งเสริมให้เกิดขึ้น เพราะจะทำให้บุคคลนั้นเป็นคนที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่มากขึ้น

2.1.5 คุณค่าและความสำคัญของวินัยในตนเอง

✓ แมดสัน (Madsen. 1981 : 6-7) ได้เน้นว่าระเบียบวินัยมีความจำเป็นอย่างมากและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวินัยนั้นจำเป็นที่ครูผู้สอนต้องเน้นว่า “เมื่อคุณกระทำในสิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่ไม่ดีจะเกิดขึ้นแก่คุณด้วย” เพราะความมีระเบียบวินัยนั้น เป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์กับ

แนวทางปฏิบัติที่ระเบียบวินัยนั้นจะต้องมีการสอนและการเรียนรู้ สังคมใดที่ขาดความมีระเบียบวินัยจะเป็นสังคมที่วุ่นวาย

ยูพดี เตชะอังกูร อ้างอิงจากสมาคมการศึกษาแห่งอเมริกา (Child Study Association of America. 1953 : 132-135) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสร้างวินัยในตนเองเพื่อระงับ หรือควบคุมความโกรธ ความรู้สึกด้อยค่า ความรู้สึกที่ว่าตนเองมีความผิดอยู่ตลอดเวลา และมีความกลัวต่างๆ เพราะความรู้สึกด้อยเหล่านี้ เป็นสาเหตุทำให้บุคคลขาดความเชื่อมั่นในตนเอง การแสดงออกหรือขจัดความรู้สึกดังกล่าวจึงเป็นทางหนึ่งที่ทำให้เด็กสามารถพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองได้

สโน้น สุมิตร (2520 : 20-21) กล่าวไว้ว่า การฝึกทางวินัยโดยมีจุดประสงค์ให้มีนิสัยประจำใจดี คือ ให้มีความเคารพ มีมารยาทและความประพฤติอันดีงาม มีความเห็นอกเห็นใจ มีความร่วมมือซึ่งกันและกัน และยังกล่าวต่อไปอีกว่า ถ้าสามารถดัดนิสัยประจำใจให้ได้ดี ความ มั่นคงปลอดภัยและความรุ่งเรืองของชาติจะมีได้อย่างไม่มีปัญหา ทั้งในปัจจุบันและอนาคตต่อไป นอกจากนี้ยังกล่าวถึงคุณค่าของวินัยในตนเองซึ่งพอสรุปได้ดังนี้ คือ

- วินัยทำให้ผู้รักษาเป็นคนดีเป็นเครื่องมือป้องกันความเสื่อมเสีย
- วินัยเป็นเครื่องวัดความดีของคนใครจะเป็นคนดีหรือคนเลว ดีมาก ดีน้อย

ไม่มีอะไรเป็นเครื่องวัดได้แม่นยำ เท่ากับการสังเกตวินัยของผู้นั้นว่าเคร่งครัดในวินัยของตนเองผู้นั้นเป็นคนดี

- วินัยเป็นเครื่องแสดงความแตกต่างระหว่างบุคคล

สุรา และสุรางค์ จันทรธอม (2521 : 97) กล่าวถึงคุณค่า และประโยชน์ของการมีวินัยในตนเองเอาไว้ดังนี้

- ช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมเป็นระเบียบเรียบร้อย
- ช่วยให้เด็กมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง
- ช่วยสร้างความสามัคคีปรองดองให้เกิดขึ้นในหมู่คณะ
- ช่วยส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าให้ตนเอง
- ช่วยให้ครูและนักเรียนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จ

ในการเรียนการสอน

- ช่วยส่งเสริมหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2521 : 21) ได้ระบุถึงคุณค่าและประโยชน์ของระเบียบวินัยไว้ ดังนี้

1. เป็นเครื่องป้องกันความเสื่อมเสีย
2. ช่วยให้ผู้รักษาระเบียบวินัยเป็นคนดี

3. เมื่อฝึกบ่อยๆ จนเป็นนิสัย จะช่วยให้การงานสำเร็จเรียบร้อยรวดเร็ว
 ✓บุญชม ศรีสะอาด และคนอื่นๆ (2528 : 1:11) กล่าวถึง คุณค่าของการมีวินัยในตนเองไว้ ดังนี้วินัยในตนเองช่วยสร้างและรักษาไว้ซึ่งสภาพการณ์อันจำเป็นต่อความสำเร็จก้าวหน้าของสังคมวินัยในตนเองเป็นเครื่องปลูกฝังการรู้จักควบคุมตนเองที่ละน้อยจะได้เป็นนิสัยติดตัวไป ภายหน้า

จากเอกสารดังกล่าว สรุปได้ว่าความมีวินัยในตนเองจะทำให้บุคคลมีความสามารถในการรับผิดชอบตนเอง มีเหตุผล เคารพในสิทธิของผู้อื่นทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม บุคคลที่มีวินัยในตนเอง จะสามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเอง

2.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

✓บาร์ค (Baruch. 1949: 4-5) สตรอทเธอร์ แจ็ค และเพจ โดยบาร์ค ได้ศึกษาพบว่าวินัยในตนเองจะเกิดขึ้นกับบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง และยังพบว่าผู้นำจะต้องมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ และมีความเชื่อมั่นในตนเอง

✓กลุค และเอเลียนอร์ (Gluck and Eleanor. 1950 : 261) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบเด็กเกรกับเด็กไม่เกรในเมืองบอสตัน ซึ่งผลการวิจัยพบว่าสถานการณ์ต่างๆ ภายในครอบครัว อันได้แก่ ความมีระเบียบวินัย การอบรมสั่งสอน ความรักของบิดามารดาที่มีต่อบุตรและความสามัคคีในครอบครัว ซึ่งถ้าสิ่งเหล่านี้ไม่เหมาะสมแล้ว โอกาสที่เด็กจะเกรจะมีถึงร้อยละ 98 นั่นคือเด็กจะไม่มีวินัยในตนเองสูงถึงร้อยละ 98

เซเวียคอฟ (Sheviakov. 1975 : 8-14) ได้ศึกษาถึงประเภทของวินัยที่ปลูกฝังให้แก่เด็กว่าควรเป็นวินัยในตนเองมากกว่าที่จะเป็นวินัยที่อยู่บนรากฐานของการปฏิบัติตามคำสั่ง และให้ความเห็นต่อไปอีกว่าควรเป็นเรื่องของความเต็มใจ ซึ่งมีใช้การกระทำตามคำสั่งหรือเพราะการลงโทษ นั่นคือ การปลูกฝังให้เกิดวินัยในตนเองซึ่งตั้งอยู่บนรากฐานแห่งการชื่นชอบและความรักในอุดมคติ หรือการยึดในจุดหมายที่ตนสร้างขึ้น และออสซูเบล (Ausubel. 1965 : 189-190) ได้ให้ความเห็นสอดคล้องกับ เซเวียคอฟว่า แบบของวินัยที่ได้ผลและมั่นคง ซึ่งเราต้องการให้เกิดในตัวเด็ก คือ ความมีวินัยในตนเองที่มีรากฐานมาจากการควบคุมภายในตนและภายนอกตนการควบคุมภายในตน เช่น การอบรมเลี้ยงดูอย่างสม่ำเสมอ แต่การบังคับและการลงโทษซึ่งเป็นการควบคุมภายนอก จะช่วยปลูกฝังวินัยในตนเองได้เพียงเล็กน้อย

✓ วิกกินส์ (Wiggins. 1971 : 289) ได้อ้างถึงการศึกษาของกอฟ (Gough) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับวินัยในตนเอง พบว่าผู้ที่มีวินัยในตนเองสูงจะมีความรับผิดชอบมาก มีความวิตกกังวลน้อย มีความอดทน มีเหตุผลของตนเอง มีความยืดหยุ่นในความคิด และพฤติกรรม ทางสังคม และยังพบว่าโดยทั่วไปจะมีสุขภาพดีกว่าผู้ที่ขาดวินัยในตนเองด้วย

✓ ไวส์เฟลด์ (Weisfeld. 1974 : 1990 B) ได้ศึกษาแบบการคิดทางวินัยของเด็ก พบว่า บิดา มารดา มีแนวโน้มการที่จะควบคุมแก่เด็กมากขึ้น เมื่อโตขึ้นหรืออาจกล่าวได้ว่าระดับอายุหรือระดับชั้นเรียนมีผลต่อความมีวินัยในตนเองแตกต่างกันด้วย

2.2.2 งานวิจัยในประเทศ

✓ ภัทรา นิคมานนท์ (2517 : 48-50) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการถือศีล 5 ความรู้สึกรับผิดชอบ วินัยในตนเอง ความเกรงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยศึกษากับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 2 ปีการศึกษา 2516 วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ จำนวน 336 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยแบบทดสอบวัดทัศนคติต่อการถือศีลห้า แบบทดสอบวัดความรู้สึกรับผิดชอบ แบบทดสอบวัดความมีวินัยในตนเอง แบบทดสอบวัดความเกรงใจ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าความรู้สึกรับผิดชอบ วินัยในตนเองและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

✓ กรุณา กิจขยัน (2517 : 77-79) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ความมีวินัยแห่งตน ความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกและคุณธรรมแห่งพลเมืองดี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบทดสอบคุณธรรมแห่งพลเมืองดี แบบสอบถามความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตน แบบสอบถามความมีวินัยแห่งตน ผลการศึกษาพบว่า คุณธรรมแห่งพลเมืองดีและมีความเชื่ออำนาจภายในตนมีความสัมพันธ์เป็นเส้นตรงในทางบวกกับความมีวินัยแห่งตน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จิราห์วัน มูลสถาน (2523 : 1-63) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความมีวินัยในตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2521 เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 443 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง ผลการศึกษา พบว่า

1. วินัยในตนเองมีความสัมพันธ์กับจำนวนพี่น้อง ลำดับการเกิด สถานภาพสมรสของพ่อแม่ ระดับการศึกษาของพ่อแม่ และอาชีพของพ่อแม่ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. วินัยในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวก กับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3. วินัยในตนเองมีความสัมพันธ์ทางลบ กับการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลย พยากรณ์ความมีวินัยในตนเองในทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

√ ลัดดาวรรณ ณ ระนอง (2525 : 52-54) ได้ทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 28 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 14 คน พบว่า หลังการฝึกกิจกรรมกลุ่มนักเรียนมีพัฒนาการด้านความมีวินัยในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ยุพดี เตชะอังกูร (2525 : 42-44) ได้ทดลองใช้การขีดหนังตะลุงเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านวินัยแห่งตน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 40 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 20 คน กลุ่มทดลองได้รับความรู้ด้านการขีดหนังตะลุง กลุ่มควบคุมได้รับความรู้เป็นข้อสนเทศ ใช้เวลาทดลอง 5 ครั้ง ผลการทดลองสรุปได้ว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีวินัยแห่งตนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความมีวินัยแห่งตนของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

สุนารี เตชะโชควิวัฒน์ (2527 : 49-51) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความมีวินัยในตนเอง และความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 228 คน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล จะมีวินัยในตนเองและความภาคภูมิใจสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่าความมีวินัยในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความภาคภูมิใจในตนเองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

√ โชติ บุญนิริวณิช (2541 : 44) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้สัญญาเงื่อนไขกับการใช้หลักฟรีแมคเพื่อพัฒนาการมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน พบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข การมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกลุ่มที่ได้รับการใช้หลักฟรีแมค การมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่ากลุ่มที่ได้รับการใช้หลักฟรีแมคการมีวินัยในการใช้ห้องสมุดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข

h 152067 8.3

จากเอกสารและงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าความมีวินัยในตนเอง สามารถสร้างลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลได้

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต

3.1 ความหมายของการสังเกต

การสังเกตเป็นเทคนิคอย่างหนึ่งในการรวบรวมข้อมูลซึ่งมีผู้ให้ความหมายของการสังเกตไว้ต่างๆ ดังนี้

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528 : 8 – 9) ให้ความหมายของการสังเกตว่า หมายถึงการเฝ้าดูอย่างมีจุดมุ่งหมาย ถ้าใช้ผู้สังเกตเป็นเกณฑ์จะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การสังเกตอย่างมีแบบแผน และการสังเกตอย่างไม่มีแบบแผน

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530 : 35) กล่าวว่า การสังเกตเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาพฤติกรรมและตามหลักพฤติกรรม ลักษณะของพฤติกรรมที่จะสังเกตจะต้องเป็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกกระทำหรือตอบโต้ต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งและจะต้องเป็นพฤติกรรมที่สามารถสังเกตเห็นได้ นับได้ ได้ยินได้ และวัดได้ ซึ่งสอดคล้องกับ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2524 : 264) กล่าวว่า การสังเกตพฤติกรรมนั้นจะทำให้ครูได้ข้อมูลพื้นฐานของพฤติกรรมที่ต้องการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลง ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้ครูสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องว่าพฤติกรรมใดควรพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลง

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความหมายของการสังเกต สรุปได้ว่าการสังเกตเป็นการศึกษาพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตและพฤติกรรมนั้นต้องเป็นพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้โดยพฤติกรรมเหล่านั้นจะเป็นข้อมูลที่จะช่วยในการส่งเสริมหรือปรับปรุงพฤติกรรมนั้น ๆ

3.2 หลักในการสังเกต

ในการสังเกตพฤติกรรมนั้น ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530 : 35) กล่าวว่า ในการสังเกตพฤติกรรมผู้รับการทดลองจะต้องไม่รู้ตัวว่าถูกสังเกต โดยผู้สังเกตจะต้องอยู่ในห้องสังเกตพฤติกรรมนั่งอยู่หลังชั้นเรียนหรือที่นั่งในที่ที่เหมาะสมที่สุด ไม่ควรจะนั่งใกล้กับนักเรียนคนใดคนหนึ่งจนเกินไปและไม่ควรให้นักเรียนเห็นแบบบันทึกพฤติกรรม โดยมีขั้นตอนการบันทึกพฤติกรรมดังนี้

1. กำหนดลักษณะพฤติกรรมที่พึงประสงค์จะสังเกตและบันทึกให้ชัดเจนเพื่อจะได้สังเกตและบันทึกพฤติกรรมนั้นได้อย่างถูกต้อง

2. เลือกแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมโดยมุ่งให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการศึกษาและจุดมุ่งหมายของการปรับพฤติกรรมที่กำหนดไว้ อาจจะเป็นการสังเกตพฤติกรรมแบบสุ่มเหตุการณ์ (Event Sampling) หรือแบบสุ่มเวลา (Time Sampling)

2.1 การสังเกตพฤติกรรมแบบสุ่มเหตุการณ์ (Event Sampling) เป็นการเลือกสังเกตเฉพาะพฤติกรรมที่ต้องการศึกษาในช่วงเวลาหนึ่งๆ เท่านั้น โดยนับความถี่หรือจำนวน ครั้งของพฤติกรรมที่ประสงค์จะศึกษาที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่สังเกต

2.2 การสังเกตพฤติกรรมแบบสุ่มเวลา (Time Sampling) เป็นการสังเกตที่ผู้สังเกตแบ่งเวลาออกเป็นช่วงๆ แล้วนับเฉพาะช่วงเวลาที่เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์จะศึกษา

3.3 ดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกต

คำนวณได้จากให้ผู้สังเกตสองคนสังเกตพฤติกรรมพร้อมๆ กันแล้วนำผลการสังเกตมาเปรียบเทียบกันเพื่อพิจารณาความสอดคล้องของผู้สังเกต 2 คนโดยนำจำนวนความถี่ของพฤติกรรมที่สังเกตได้น้อยกว่าและจำนวนความถี่ของพฤติกรรมที่สังเกตได้มากกว่า คำนวณตามสูตร ดังนี้

$$\text{สัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง} = \frac{\text{ความถี่รวมต่ำ}}{\text{ความถี่รวมสูง}}$$

ดัชนีความเที่ยงตรงของการสังเกตจะต้องมีค่าตั้งแต่ .80 ขึ้นไป การสังเกตนั้นจึงจะเชื่อถือได้ (สมโภชน์) เอี่ยมสุภาษิต. 2536 : 274 ; อ้างอิงจาก Kazdin. 1984 : *Behavior modification in applied settings.*)

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวิจิตรวิทยา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2545 ที่มีความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดต่ำจำนวน 46 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวิจิตรวิทยา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2545 ที่มีความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดต่ำจำนวน 16 คน โดยมีขั้นตอนในการเลือก กลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบประเมินความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนไปให้ครูผู้สอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตประเมินความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 จำนวน 31 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 จำนวน 31 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 จำนวน 31 คน รวมทั้งหมดจำนวน 93 คน แล้วผู้วิจัยดำเนินการต่อไปนี้

1.1 คัดเลือกนักเรียน ที่มีความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดต่ำจำนวน 46 คน ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 จำนวน 16 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 จำนวน 7 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 จำนวน 23 คน

1.2 ผู้วิจัยไปสังเกตความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้ง 3 ห้อง โดยการใช้แบบบันทึกความมีวินัยในห้องสมุดพบว่าได้ผลสอดคล้องกับการประเมินของครูผู้สอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2. ผู้วิจัยสุ่มห้องเรียนในข้อ 1.1 โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างง่ายมาจำนวน 2 ห้องเรียน ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 จำนวน 16 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 จำนวน 23 คน

3. ผู้วิจัยสอบถามความสมัครใจของนักเรียนในการเข้าร่วมการทดลองที่ระบุไว้ในข้อ 3 ปรากฏว่านักเรียนสมัครใจทุกคน ผู้วิจัยจะสุ่มตัวอย่างง่ายมาจำนวน 16 คน และสุ่มตัวอย่างอีกครั้งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบประเมินความมีวินัยในการใช้ห้องสมุด
2. แบบบันทึกความมีวินัยในการใช้ห้องสมุด
3. โปรแกรมการใช้สัญญาณเตือนไซ

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. แบบประเมินความมีวินัยในการใช้ห้องสมุด ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้าง ดังต่อไปนี้
  - 1.1 ศึกษา เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในการใช้ห้องสมุด
  - 1.2 ผู้วิจัยสอบถามบรรณารักษ์ห้องสมุดและครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวิจิตรวิทยา กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน
  - 1.3 ผู้วิจัยเข้าสังเกตความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ขณะที่ครูนำนักเรียนมาศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1.1 , 1.2 มาสร้างแบบประเมินความมีวินัยในการใช้ห้องสมุด แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คือ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรพรรณรัตน์ พลอยล้อมแสง และอาจารย์ ดร. พาสณา จุลรัตน์ ตรวจสอบรายละเอียดว่าสอดคล้องกับนิยามศัพท์ในการวิจัยหรือไม่ แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการทดลอง
  - 1.4 นำแบบประเมินความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิไปให้ครูผู้สอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประเมินความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน
2. แบบบันทึกความมีวินัยในการใช้ห้องสมุด ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างดังต่อไปนี้
  - 2.1 ศึกษา เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต การบันทึกพฤติกรรม
  - 2.2 ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวิจิตรวิทยา กรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยนั่งอยู่ในตำแหน่งที่มองเห็นพฤติกรรมของนักเรียนได้ชัดเจนแล้วจดบันทึกพฤติกรรมที่สังเกตได้
  - 2.3 นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 2.1 , 2.2 และคำตอบที่ได้จากแบบประเมินความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของครูผู้สอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มาสร้างเป็นแบบบันทึกความมีวินัยในการใช้ห้องสมุด แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คือ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยล้อมแสง และอาจารย์ ดร. พาสณา จุฬรัตน์ ตรวจสอบรายละเอียดว่าสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัยหรือไม่ แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข

2.3 นำแบบบันทึกความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดมาแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวิจิตรวิทยา กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการทดลอง จำนวน 8 คน เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องก่อนนำไปใช้ในการวิจัย

ลักษณะของแบบบันทึกพฤติกรรม

แบบบันทึกการมีวินัยในการใช้ห้องสมุด เป็นแบบบันทึกพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกตตามช่วงเวลาที่เกิดพฤติกรรมขึ้นในวิชาส่งเสริมประสบการณ์ชีวิต และครูพานักเรียนมาศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด โดยบันทึกพฤติกรรมนักเรียนคนละ 30 วินาที และพัก 1 นาที

การให้คะแนน

1. ถ้าพฤติกรรมที่ต้องการบันทึกเกิดขึ้นในช่วงเวลาของการสังเกตให้นับเพียง 1 ครั้ง โดยเขียนเลข 1 ลงในแบบบันทึกพฤติกรรมตรงช่วงเวลาที่เกิดขึ้น
2. ถ้าพฤติกรรมที่ต้องการไม่เกิดขึ้นในช่วงเวลาของการสังเกตให้เขียนเลข 0 ลงในแบบบันทึกพฤติกรรมตรงช่วงเวลานั้น

3. โปรแกรมการใช้สัญญาเงื่อนไข

- 3.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สัญญาเงื่อนไข
- 3.2 สร้างโปรแกรมการใช้สัญญาเงื่อนไขให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย
- 3.3 นำโปรแกรมการใช้สัญญาเงื่อนไขที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน คือ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยล้อมแสง และอาจารย์ ดร. พาสณา จุฬรัตน์ ตรวจสอบความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย

3.4 นำโปรแกรมการใช้สัญญาเงื่อนไขมาแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวิจิตรวิทยา กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 คน เพื่อดูความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการและเวลาที่ใช้ในการทดลอง

3.5 นำโปรแกรมที่ทดลองใช้แล้วมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อใช้ในการวิจัยต่อไปโปรแกรมการใช้สัญญาเงื่อนไขใช้กับกลุ่มทดลอง ใช้เวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที คือวันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 09.40-10.30 น.

การเตรียมการก่อนดำเนินการทดลอง

1. สํารวจตัวเสริมแรงที่นักเรียนในกลุ่มทดลองต้องการ
2. เลือกผู้ช่วยวิจัยและครูผู้ร่วมการทดลอง ซึ่งเป็นครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมาแล้ว ไม่ต่ำกว่า 2 ปี และสอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 ที่ผู้รับการทดลองทั้ง 16 คน กำลังศึกษาอยู่ เมื่อผู้วิจัยได้ผู้ช่วยวิจัยและครูผู้ร่วมงานทดลองแล้วจึงชี้แจงให้ผู้ร่วมงานทั้ง 2 คนทราบเกี่ยวกับการดำเนินการทดลองและสิ่งที่ผู้ร่วมงานต้องกระทำ
3. ผู้วิจัยอธิบายหลักการปรับพฤติกรรมการใช้สัญญาเงื่อนไขให้ผู้ช่วยวิจัยและครูผู้ร่วมการทดลองฟังจนสามารถเข้าใจและนำไปใช้กับนักเรียนได้เหมาะสม สำหรับการสังเกต ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยฝึกบันทึกพฤติกรรมจนได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง .80 ขึ้นไป
4. ผู้วิจัยได้ประสานงานกับครูผู้ร่วมการทดลองในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตลอดการทดลองเพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงพฤติกรรมความมีวินัยในการใช้ห้องสมุด

ขั้นตอนในการสังเกตและบันทึกพฤติกรรม

1. ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยศึกษาจุดมุ่งหมายของการวิจัย นิยามความมีวินัยในการใช้ห้องสมุด และแบบบันทึกการสังเกตให้เข้าใจตรงกัน และใช้ได้ถูกต้องโดยผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัยฝึกสังเกต บันทึกพฤติกรรมและหาสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องก่อนเริ่มการทดลองเป็นเวลา 2 สัปดาห์ จนได้สัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง ตั้งแต่ .80 ขึ้นไป
2. ผู้วิจัยเลือกการสังเกตแบบสุ่มเวลา (Time Sampling) โดยสังเกตในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยครูพานักเรียนมาศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด ใช้เวลาสังเกตครั้งละ 50 นาที แบ่งการสังเกตออกเป็น 8 ช่วง ๆ ละ 5 นาที โดยพัก 1 นาที ในแต่ละช่วง สังเกตสัปดาห์ละ 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มทดลอง สังเกตและบันทึกพฤติกรรมในวันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 09.40-10.30 น.

กลุ่มควบคุม สังเกตและบันทึกพฤติกรรมในวันจันทร์และวันพุธ เวลา 10.40-11.30 น.

3. ผู้วิจัยเขียนแผนผังที่นั่งของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อความสะดวกในการสังเกต
4. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเข้าไปสังเกตนักเรียนในห้องสมุด โดยจะนั่งในตำแหน่งที่มองเห็นพฤติกรรมและได้ยินเสียงอย่างชัดเจน และไม่ให้นักเรียนเห็นแบบบันทึกพฤติกรรม

ดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกต

การหาดัชนีเชื่อมั่นของการสังเกต ใช้สัมประสิทธิ์ความสอดคล้องระหว่างผู้สังเกต 2 คน ซึ่งมีค่าตั้งแต่ .80 ขึ้นไป จึงถือว่าการสังเกตนั้นเชื่อถือได้ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2536 : 38 – 39) สูตรในการคำนวณมีดังนี้

$$\text{ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง} = \frac{\text{จำนวนช่วงเวลาที่บันทึกตรงกัน}}{\text{จำนวนช่วงเวลาที่บันทึกตรงกัน} + \text{จำนวนช่วงเวลาที่บันทึกต่างกัน}}$$

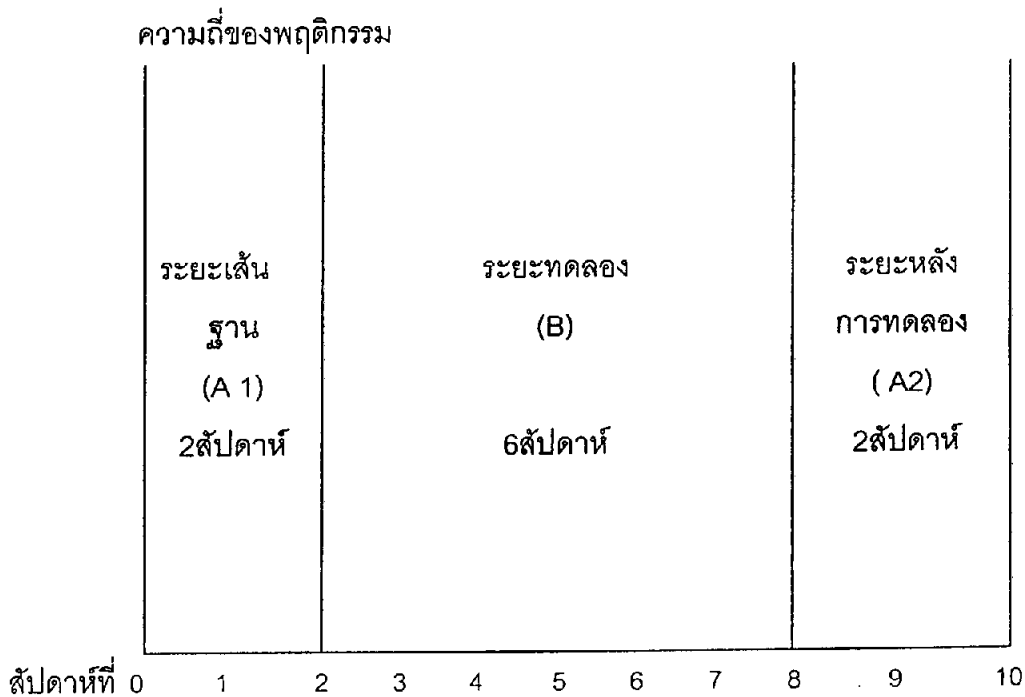
แบบแผนการทดลอง

การทดลองครั้งนี้เป็นการทดลองแบบสลับกลับ (ABA Reversal Design) (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 217 – 218) โดยผู้วิจัยแบ่งระยะการทดลองเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 (A 1) เป็นระยะเส้นฐานพฤติกรรม ใช้เวลาสัปดาห์ที่ 1-2 โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกความถี่วินัยในการใช้ห้องสมุดของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยที่กลุ่มทดลองยังไม่ได้รับการให้สัญญาเงื่อนไข

ระยะที่ 2 (B) เป็นระยะทดลอง ใช้เวลาสัปดาห์ที่ 3-8 เป็นระยะที่ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมความถี่วินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ในสภาพการเรียนการสอนปกติ โดยผู้วิจัยให้สัญญาเงื่อนไขกับนักเรียนกลุ่มทดลองและไม่ให้สัญญาเงื่อนไขกับนักเรียนกลุ่มควบคุม

ระยะที่ 3 (A 2) เป็นระยะหลังการทดลอง ใช้เวลาสัปดาห์ที่ 9 – 10 โดยการทดลองในช่วงนี้ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมความถี่วินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งระยะนี้ไม่มีการให้สัญญาเงื่อนไขกับกลุ่มทดลอง ดังแสดงในภาพประกอบ 1 ดังนี้

ภาพประกอบ 1 ภาพแสดงระยะต่างๆ ของการทดลอง

การดำเนินการทดลอง

1. ระยะก่อนการทดลอง

1.1 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ฝึกสังเกตและบันทึกความถี่ในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนทั้งสองกลุ่มเป็นเวลา 2 สัปดาห์ เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของการสังเกต จนได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องตั้งแต่ .80 ขึ้นไป

1.2 ผู้วิจัยฝึกครูผู้ร่วมการทดลอง เพื่อให้เข้าใจหลักการปรับพฤติกรรมการใช้สัญญาเงื่อนไข จนสามารถนำไปใช้ในการปรับพฤติกรรมความถี่ในการใช้ ห้องสมุดของนักเรียนได้ การฝึกครูผู้ร่วมการทดลองนี้ใช้เวลา 2 สัปดาห์

1.3 ครูผู้สอนตกลงทำสัญญาเงื่อนไขกับนักเรียนในกลุ่มทดลอง และลงนามไว้ร่วมกันในสัญญาเพื่อเป็นหลักฐาน

2. ระยะดำเนินการทดลอง

ระยะนี้ใช้เวลาทั้งหมด 10 สัปดาห์ การทดลองนี้เป็นการทดลองแบบสลับกลับ

(ABA Reversal Design) แบ่งการทดลองเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 (A 1) เริ่มสัปดาห์ที่ 1 – 2 เป็นระยะเส้นฐานของพฤติกรรมเป็นเวลา 2 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 10 มิถุนายน 2545 ถึงวันที่ 21 มิถุนายน 2545 โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย สังเกตและบันทึกความถี่ในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนกลุ่มควบคุม ในวันจันทร์และวันพุธ เวลา 10.40-11.30 น. และบันทึกความถี่ในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนกลุ่มทดลอง ในวันอังคารและวันพฤหัสบดีเวลา 09.40-10.30 น. ในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยครูพานักเรียนมาศึกษาค้นคว้าในห้องสมุดใช้เวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ในแต่ละครั้งแบ่งการสังเกตออกเป็น 8 ช่วง ช่วงละ 5 นาที โดยแต่ละช่วงสังเกตพฤติกรรมคนละ 30 วินาที และพัก 1 นาที ในแต่ละช่วง เมื่อหมดเวลาสังเกตแต่ละครั้งแล้วผู้วิจัยนำผลการบันทึกความถี่ในการใช้ห้องสมุดมาหาสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องกับผู้ช่วยวิจัย แล้วบันทึกความถี่ในการใช้ห้องสมุดของผู้รับการทดลองแต่ละคนไว้โดยที่ระยะนี้ยังไม่ได้ใช้สัญญาเงื่อนไข

ระยะที่ 2 (B) เริ่มสัปดาห์ที่ 3 – 8 เป็นระยะทดลองใช้เวลาทั้งหมด 6 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 24 มิถุนายน 2545 ถึงวันที่ 2 สิงหาคม 2545 ในระยะนี้ สำหรับกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้สัญญาเงื่อนไขกับนักเรียนกลุ่มทดลอง ในวันอังคาร และวันพฤหัสบดีในช่วงวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย สังเกต และบันทึกความถี่ในการใช้ห้องสมุดโดยในกลุ่มทดลองนี้ผู้วิจัยได้ทำสัญญาเงื่อนไขกับผู้รับการทดลอง ก่อนเริ่มการทดลอง เมื่อหมดเวลาสังเกตแต่ละครั้งแล้ว ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการสังเกตความถี่ในการใช้ห้องสมุดมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องแล้วรวบรวมคะแนนของผู้รับการทดลองมอบให้ครูผู้สอน ซึ่งครูผู้สอนได้แจกบัตรสีฟ้า และสีแดง ให้ผู้รับการทดลองที่มีความถี่ในการใช้ห้องสมุดตามคะแนนการสังเกต และในตอนพักกลางวันหรือหลังเลิกเรียน ผู้รับการทดลองสามารถนำบัตรที่ได้ไปแลกสิ่งของที่ต้องการตามที่ระบุไว้ในสัญญาเงื่อนไข หรือสะสมไว้แลกในวันต่อไปก็ได้ และถ้าผู้รับการทดลองมีความถี่ในการใช้ห้องสมุด โดยได้คะแนนเต็ม 56 คะแนนติดต่อกัน 5 ครั้งของการสังเกต ครูผู้สอนมอบบัตรสีแดง เพื่อนำไปแลกรางวัลพิเศษ ให้นักเรียนมารับการเสริมแรงในช่วงพักกลางวัน ของทุกวันที่ทำการทดลอง

สำหรับกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน วันจันทร์และวันพุธ เวลา 10.40-11.30 น. ในช่วงโรงเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ใช้เวลาสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที โดยในแต่ละช่วงการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนคนละ 30 วินาที และพัก 1 นาที ในแต่ละช่วง โดยในกลุ่มควบคุมนี้ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข

ระยะที่ 3(A2) เป็นระยะหลังการทดลองใช้เวลา 2 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 5 สิงหาคม 2545 ถึงวันที่ 16 สิงหาคม 2545 เริ่มสัปดาห์ที่ 9-10 สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของกลุ่มทดลองในวันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 09.40-10.30 น. และกลุ่มควบคุมในวันจันทร์และวันพุธ เวลา 10.40-11.30 น. ในช่วงโรงเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในระยะนี้ไม่มีการใช้สัญญาเงื่อนไขกับกลุ่มทดลอง ทุกครั้งที่สิ้นสุดเวลาการสังเกตผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยจะนำผลการบันทึกพฤติกรรมความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยตรวจสอบความสอดคล้องในการบันทึกการสังเกตความมีวินัยในการใช้ห้องสมุด โดยนับเฉพาะช่วงที่บันทึกตรงกันเท่านั้น แล้วจดบันทึกเป็นข้อมูลความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

วิธีจัดกระทำข้อมูล

1. เปรียบเทียบความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน ก่อนและหลังได้รับการใช้การสัญญาเงื่อนไข
2. เปรียบเทียบความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน ก่อนและหลังไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข
3. เปรียบเทียบผลต่างของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดระหว่างนักเรียนที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขกับนักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข
4. ใช้คะแนนของนักเรียนแต่ละคนเขียนกราฟ เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดในแต่ละระยะ คือ ระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะหลังการทดลอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่ามัธยฐาน (Median)

1.2 ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ (Quatile Deviation)

2. สถิติสำหรับการทดสอบสมมติฐาน

2.1 เปรียบเทียบความถี่ในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยการใช้การทดสอบของวิลคอกซัน (The Wilcoxon's Matched Pairs Signed - Ranks Test)

2.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของความถี่ในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมโดยใช้ การทดสอบของแมน วิทนีย์ (The Mann - Whitney U Test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า

สัญลักษณ์เกี่ยวกับการวิเคราะห์และแปลผล

ในการวิเคราะห์และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมาย ดังต่อไปนี้

N	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
Mdn	แทน ค่ามัธยฐานของกลุ่มตัวอย่าง
Q.D.	แทน ค่าเบี่ยงเบนควอไทล์ของกลุ่มตัวอย่าง
Mdn diff	แทน ค่าความแตกต่างของค่ามัธยฐานของกลุ่มตัวอย่าง
Q.D. diff	แทน ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ของกลุ่มตัวอย่าง
$\sum R_1$	แทน ผลรวมของอันดับที่ได้จากกลุ่มทดลอง
$\sum R_2$	แทน ผลรวมของอันดับที่ได้จากกลุ่มควบคุม
U	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการทดสอบ แมน-วิทนีย์
T	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการทดสอบ วิลคอกซัน

ผลการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการศึกษาดังลำดับดังนี้

1. เปรียบเทียบความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข ก่อนและหลังการทดลอง ดังตาราง 1

ตาราง 1 เปรียบเทียบความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข ก่อนและหลังการทดลอง

การทดสอบ	N	Mdn	Q.D.	T
ก่อนการทดลอง	8	55.0	4.5	
หลังการทดลอง	8	130.5	6.5	0**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 1 ปรากฏว่า ความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การใช้สัญญาเงื่อนไขสามารถทำให้ความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนเพิ่มขึ้น

2. เปรียบเทียบความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังไม่ได้รับกรใช้สัญญาเงื่อนไข ดังตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนกลุ่มควบคุม ที่ไม่ได้รับการ ใช้สัญญาเงื่อนไข ก่อนและหลังการทดลอง

การทดสอบ	N	Mdn	Q.D.	T
ก่อนการทดลอง	8	57.0	3.0	
หลังการทดลอง	8	69.0	3.5	0**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 ปรากฏว่า ความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนกลุ่ม ควบคุมที่ไม่ได้ รับการใช้สัญญาเงื่อนไขเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การที่ไม่ได้ใช้ สัญญาเงื่อนไขสามารถทำให้ความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนเพิ่มขึ้น

3. เปรียบเทียบผลต่างของควมมีวินัยในการใช้ห้องสมุดระหว่างนักเรียนที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขกับนักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข ดังตาราง 3

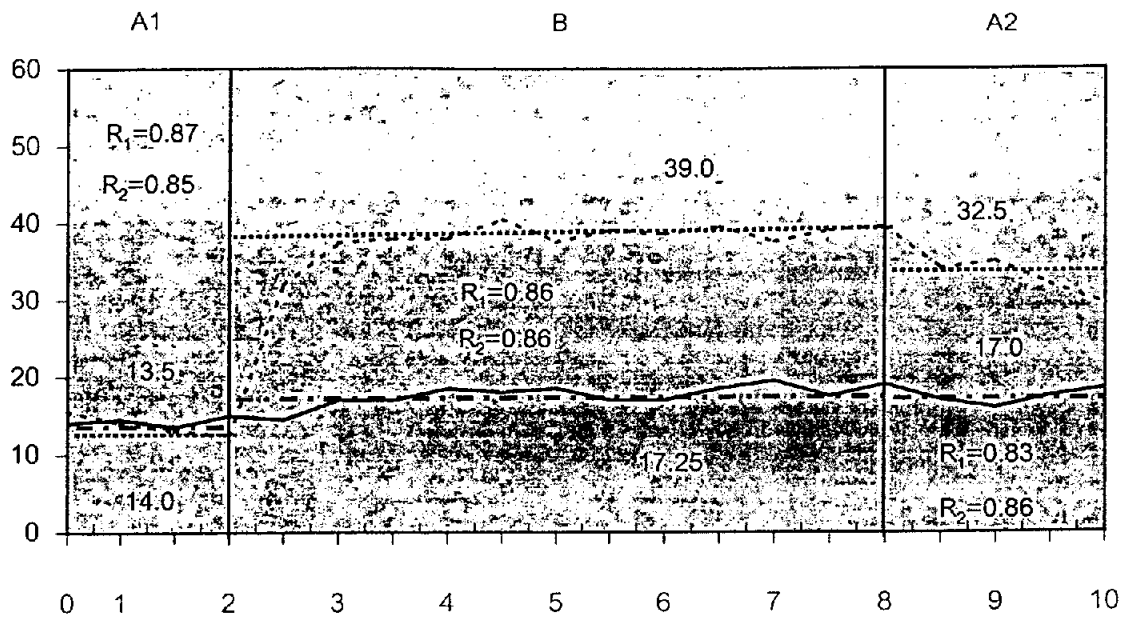
ตาราง 3 เปรียบเทียบผลต่างของควมมีวินัยในการใช้ห้องสมุดระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขกับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข

กลุ่มตัวอย่าง	N	Mdn diff	Q.D.diff	U
กลุ่มทดลอง	8	75.5	4.5	0**
กลุ่มควบคุม	8	12.0	3.0	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 ปรากฏว่าควมมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การใช้สัญญาเงื่อนไข สามารถทำให้ควมมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข

4. แสดงความถี่ของควมมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข และกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข โดยการเขียนกราฟเส้นตรง

- ค่ามัธยฐานของควมมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนกลุ่มทดลองในแต่ละสัปดาห์
  - ค่ามัธยฐานของควมมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนกลุ่มควบคุมในแต่ละสัปดาห์
  - ..... ค่ามัธยฐานของควมมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนกลุ่มทดลองในแต่ละช่วง
  - . . . . . ค่ามัธยฐานของควมมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนกลุ่มควบคุมในแต่ละช่วง
- R_1 ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของกลุ่มทดลอง
- R_2 ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของกลุ่มควบคุม

ภาพประกอบ 2 แสดงมัธยฐานของควมมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข และกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขตลอด 3 ระยะ

จากภาพประกอบ 2 จะเห็นได้ว่า ค่ามัธยฐานของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข ในระยะเส้นฐานและระยะทดลองเพิ่มขึ้นจาก 13.5 เป็น 39.0 และค่ามัธยฐานของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดในระยะหลังการทดลองมีค่าเท่ากับ 32.5 แสดงว่าการใช้สัญญาเงื่อนไขสามารถทำให้ความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนกลุ่มทดลองเพิ่มขึ้น

สำหรับกลุ่มควบคุม ที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขนั้น ค่ามัธยฐานของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดในระยะเส้นฐานพฤติกรรมและระยะทดลองเพิ่มขึ้นจาก 14.0 เป็น 17.25 และค่ามัธยฐานของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดในระยะหลังการทดลองมีค่าเท่ากับ 17.0 แสดงว่าถึงแม้ไม่ได้ใช้สัญญาเงื่อนไขแต่ก็ทำให้ความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในกลุ่มควบคุมเพิ่มขึ้น แม้ว่าในระยะหลังการทดลองความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนลดลงต่ำกว่าระยะทดลอง

เมื่อเปรียบเทียบค่ามัธยฐานของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดในกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข และกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขในระยะเส้นฐานปรากฏว่าค่ามัธยฐานของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนทั้งสองกลุ่มมีค่าเท่ากับ 13.0 และ 14.0 ตามลำดับ ส่วนในระยะทดลอง ค่ามัธยฐานของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนทั้งสองกลุ่มเพิ่มขึ้นแตกต่างกันคือเท่ากับ 39.0 และ 17.25 ส่วนในระยะหลังทดลอง ค่ามัธยฐานของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม แตกต่างกันคือ 32.5 และ 17.0 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข
2. เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนก่อนและหลังที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข
3. เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขกับนักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดเพิ่มขึ้นหลังจากที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข
2. นักเรียนมีความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดเพิ่มขึ้นหลังจากไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขมีความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข

ขอบเขตในการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวิจิตรวิทยา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2545 ที่มีความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดต่ำ จำนวน 46 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวิจิตรวิทยา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2545 ที่มีความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดต่ำ จำนวน 16 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบประเมินความมีวินัยในการใช้ห้องสมุด
2. แบบบันทึกความมีวินัยในการใช้ห้องสมุด
3. โปรแกรมการใช้สัญญาณเงื่อนไข

การดำเนินการทดลอง

1. ระยะก่อนการทดลอง

1.1 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย คือครูผู้สอนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ฝึกสังเกตและบันทึกความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนทั้งสองกลุ่มเป็นเวลา 2 สัปดาห์ เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของการสังเกต จนได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องตั้งแต่ .80 ขึ้นไป

1.2 ผู้วิจัยฝึกครูผู้ร่วมการทดลอง คือครูผู้สอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อให้เข้าใจหลักการปรับพฤติกรรม การใช้สัญญาณเงื่อนไข จนสามารถนำไปใช้ในการปรับพฤติกรรมความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนได้ การฝึกครูผู้ร่วมการทดลองนี้ใช้เวลา 2 สัปดาห์

1.3 ครูผู้สอนตกลงทำสัญญาเงื่อนไขกับนักเรียนในกลุ่มทดลอง และลงนามไว้ร่วมกันในสัญญาเพื่อเป็นหลักฐาน

2. ระยะดำเนินการทดลอง

ระยะนี้ใช้เวลาทั้งหมด 10 สัปดาห์ การทดลองนี้เป็นการทดลองแบบสลับกลับ (ABA Reversal Design) แบ่งการทดลองเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 (A 1) เริ่มสัปดาห์ที่ 1 – 2 เป็นระยะเส้นฐานของพฤติกรรมเป็นเวลา 2 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 10 มิถุนายน 2545 ถึงวันที่ 21 มิถุนายน 2545 โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนกลุ่มควบคุม ในวันจันทร์และวันพุธ เวลา 10.40-11.30 น. และบันทึกความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนกลุ่มทดลอง ในวันอังคารและวันพฤหัสบดีเวลา 09.40-10.30 น. ในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยครูพานักเรียนมาศึกษาค้นคว้าในห้องสมุดใช้เวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ในแต่ละครั้งแบ่งการสังเกตออกเป็น 8 ช่วง ช่วงละ 5 นาที โดยแต่ละช่วงสังเกตพฤติกรรมคนละ 30 วินาที และพัก 1 นาที ในแต่ละช่วง เมื่อหมดเวลาสังเกตแต่ละครั้งแล้วผู้วิจัยนำผลการบันทึกความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องกับผู้ช่วยวิจัย แล้วบันทึกความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของผู้รับการทดลองแต่ละคนไว้โดยที่ระยะนี้ยังไม่ได้ใช้สัญญาณเงื่อนไข

ระยะที่ 2 (B) เริ่มสัปดาห์ที่ 3-8 เป็นระยะทดลองใช้เวลา 6 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 24 มิถุนายน 2545 ถึงวันที่ 2 สิงหาคม 2545 ในระยะนี้สำหรับกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้สัญญาเงื่อนไขกับนักเรียนกลุ่มทดลอง ในวันอังคาร และวันพฤหัสบดี เวลา 09.40-10.30 น. ในช่วงโมงวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย สังเกต และบันทึกความมีวินัย ในการใช้ห้องสมุดโดยในกลุ่มทดลองนี้ผู้วิจัยได้ทำสัญญาเงื่อนไขกับผู้รับการทดลอง ก่อนเริ่มการทดลอง เมื่อหมดเวลาสังเกตแต่ละครั้งแล้ว ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการสังเกตความมีวินัย ในการใช้ห้องสมุดมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องแล้วรวบรวมคะแนนของผู้รับการทดลองมอบให้ครูผู้สอน ซึ่งครูผู้สอนได้แจกบัตรสีฟ้า และสีแดง ให้ผู้รับการทดลองที่มีความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดตามคะแนนการสังเกต และในตอนพักกลางวันหรือหลังเลิกเรียน ผู้รับการทดลองสามารถนำบัตรที่ได้ไปแลกเปลี่ยนของที่ต้องการตามที่ระบุไว้ในสัญญาเงื่อนไข หรือสะสมไว้แลกเปลี่ยนในวันต่อไปก็ได้ และถ้าผู้รับการทดลองมีความมีวินัยในการใช้ห้องสมุด โดยได้คะแนนเต็ม 56 คะแนน ติดต่อกัน 5 ครั้งของการสังเกต ครูผู้สอนมอบบัตรสีแดง เพื่อนำไปแลกเปลี่ยนรางวัลพิเศษ ให้นักเรียนมารับการเสริมแรงในช่วงพักกลางวัน ของทุกวันที่ทำการทดลอง

สำหรับกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน วันจันทร์และวันพุธเวลา 10.40-11.30 น. ในช่วงโมงเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ใช้เวลาสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที โดยในแต่ละช่วงการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนคนละ 30 วินาที และพัก 1 นาที ในแต่ละช่วง โดยในกลุ่มควบคุมนี้ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข

ระยะที่ 3(A2) เป็นระยะหลังการทดลอง ใช้เวลา 2 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 5 สิงหาคม 2545 ถึงวันที่ 16 สิงหาคม 2545 เริ่มสัปดาห์ที่ 9-10 สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาทีโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของกลุ่มทดลองในวันอังคารและวันพฤหัสบดีเวลา 09.40-10.30 น. และกลุ่มควบคุมในวันจันทร์และวันพุธ เวลา 10.40-11.30 น. ในช่วงโมงเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในระยะนี้ไม่มีการใช้สัญญาเงื่อนไขกับกลุ่มทดลอง ทุกครั้งที่สิ้นสุดเวลาการสังเกตผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยจะนำผลการบันทึกพฤติกรรมความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

หลังสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. นำผลการสังเกตและบันทึกความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดมาหาความเชื่อมั่นระหว่างผู้สังเกต 2 คน เพื่อหาดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกต
2. นำผลการสังเกตและบันทึกความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดในข้อ 1 มาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ
3. นำเสนอข้อมูลด้วยกราฟเส้นตรง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน ก่อนและหลังได้รับการใช้การสัญญาเงื่อนไขโดยใช้การทดสอบของวิลคอกซัน (The Wilcoxon's Matched Pairs Signed - Ranks Test)
2. เปรียบเทียบความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน ก่อนและหลังไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขโดยใช้การทดสอบของวิลคอกซัน (The Wilcoxon's Matched Pairs Signed - Ranks Test)
3. เปรียบเทียบผลต่างของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดระหว่างนักเรียนที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขกับนักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขโดยการใช้แบบทดสอบของ แมน วิทนี (The Mann-Whitney U Test)
4. ใช้คะแนนของนักเรียนแต่ละคนเขียนกราฟ เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดในแต่ละระยะ คือ ระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะหลังการทดลอง

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1. เปรียบเทียบความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข ผลปรากฏว่า ความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. เปรียบเทียบความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนก่อนและหลังไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข ผลปรากฏว่า ความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. เปรียบเทียบผลต่างของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดระหว่างนักเรียนที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขกับนักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข ผลปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขมีความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของการใช้สัญญาเงื่อนไขที่มีต่อความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวิจิตรวิทยา กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาค้นคว้ามี่ดังนี้

1. นักเรียนมีความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 แสดงให้เห็นว่า การใช้สัญญาเงื่อนไขสามารถพัฒนาความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนได้ ทั้งนี้เพราะนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำสัญญากับครูผู้สอนที่ระบุถึงพฤติกรรมที่เขาต้องกระทำและผลกรรมที่จะได้รับ โดยนักเรียนสามารถเลือกรางวัลที่ตนจะได้รับด้วย ดังนั้นนักเรียนจึงตระหนักถึงข้อตกลงในสัญญาเงื่อนไข เมื่อนักเรียนกระทำตามข้อตกลงในสัญญา ก็จะได้รับผลที่พึงพอใจ/ดั่งที่แบนดูรา

(Bandura. 1977 : 28) กล่าวว่า การที่มนุษย์เลือกที่จะแสดงพฤติกรรมหรือไม่นั้นมีผลมาจากการคาดหวังผลกรรมที่ได้รับจากการแสดงพฤติกรรมนั้นเป็นการเรียนรู้เงื่อนไขผลกรรม มนุษย์จะเลือกกระทำเฉพาะพฤติกรรมที่ได้รับสิ่งทีพึงพอใจและลดการกระทำที่ได้รับการลงโทษหรือผลกรรมที่ไม่พึงพอใจ สอดคล้องกับคำกล่าวของฮิลการ์ดและบาวเวอร์ (Hilgard and Bower. 1966 : 111) ที่ว่า การกระทำใด ๆ ก็ตามที่ได้รับเสริมแรงมีแนวโน้มที่การกระทำนั้นจะเกิดขึ้นอีก ส่วนการกระทำใดที่ไม่ได้รับการเสริมมีแนวโน้มที่จะลดลงและหายไปในที่สุด

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของเคลลีและสตอคส์ (อ่ำไพ เพ็ญฟู. 2528 : 19-20 ; อ้างอิงจาก Kelly and Stocker. 1982 : *Journal of Applied Behavior Analysis.*) ซึ่งทดลองใช้สัญญาเงื่อนไขในการปรับปรุงการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า นักเรียนที่เข้ารับการทดลองทุกคนสามารถทำงานได้ถูกต้องเพิ่มขึ้นในระยะเวลาการทำสัญญาเงื่อนไข และปราณีสถาปิตานนท์ (2528 : 63) ซึ่งพบว่า การเสริมแรงทางบวกโดยการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนเพิ่มขึ้นได้ เช่นเดียวกับ สูดา เหลียววิวิจิก (2528 : 52-53) ที่พบว่า การสอนโดยกลุ่มเพื่อนร่วมกับการวางเงื่อนไขการเสริมแรงเป็นกลุ่มสามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนเพิ่มขึ้นได้

จากการสังเกตของผู้วิจัยในการทดลองพบว่า ในระยะแรกนักเรียนยังไม่เห็นความสำคัญของการใช้สัญญาเงื่อนไข แต่เมื่อนักเรียนได้รับการเสริมแรงตามเงื่อนไขการเสริมแรงที่ได้ระบุไว้ในสัญญาเงื่อนไข จึงทำให้ความถี่ของพฤติกรรมความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนเพิ่มสูงขึ้น และในแต่ครั้งของการทดลอง ครูผู้สอนได้นั้นย้ำถึงการรักษาสัญญาเงื่อนไขตามที่ได้ตกลงทำสัญญากัน จึงทำให้นักเรียนมีความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดเพิ่มมากขึ้น

ดังนั้นจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การใช้สัญญาเงื่อนไขสามารถพัฒนาความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนได้

2. นักเรียนมีความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดเพิ่มขึ้นหลังจากที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนสามารถพัฒนาได้ แม้ว่าจะไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนมีความพร้อมทางวุฒิภาวะเพิ่มขึ้น จึงมีแรงจูงใจที่อยากจะทำความดี และจากการที่นักเรียนกลุ่มควบคุมได้ถูกสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในการใช้ห้องสมุด ผลจากการสังเกตหรือการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของนักเรียนจึงทำให้นักเรียนอาจเลียนแบบพฤติกรรมที่ดี จากเพื่อน จึงเป็นผลทำให้นักเรียนกลุ่มควบคุมแสดงพฤติกรรมความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดเพิ่ม สูงขึ้น

3. นักเรียนที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขมีความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดมากกว่านัก เรียนที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตาม สมมติ ฐานข้อที่ 3 แสดงให้เห็นว่าการใช้สัญญาเงื่อนไขสามารถพัฒนาความมีวินัยในการใช้ห้องสมุด ของนักเรียน ได้ดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข ทั้งนี้เพราะในการใช้สัญญาเงื่อนไข นั้น นักเรียนจะได้มีส่วนร่วมในการทำสัญญากับครูผู้สอนที่ระบุถึงพฤติกรรมที่เขาต้องกระทำ และผลกรรมที่จะได้รับโดยนักเรียนสามารถเลือกรางวัลที่ตนจะได้รับด้วย จึงทำให้ความถี่ของ ความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขเพิ่มสูงขึ้น โดยที่ตัว เสริมแรงที่นักเรียนแต่ละคนจะได้รับนั้นก็ขึ้นอยู่กับการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคนและ การใช้สัญญาเงื่อนไขระบุรางวัลพิเศษ (Bonus) นั้น แคชดิน (Kazdin, 1980 : 193) กล่าวว่า รางวัลพิเศษนี้จะเป็นตัวเสริมแรงให้เกิดพฤติกรรมที่พึงปรารถนาได้เป็นระยะเวลาสั้น ในกรณีที่ พฤติกรรมที่พึงปรารถนาได้รับการพัฒนาขึ้นมาใหม่ ๆ ถ้าต้องการให้พฤติกรรมนั้นคงทนก็สามารถ ใช้รางวัลพิเศษนั้นช่วยได้ และแม้ว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข มีพฤติกรรมความมี วินัยในการใช้ห้องสมุดเพิ่มสูงขึ้น พฤติกรรมความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดที่เพิ่มสูงขึ้นนี้ไม่ได้เพิ่ม ขึ้นจากครูหรือผู้วิจัย แต่เป็นผลมาจากการพัฒนาตนเองของนักเรียน

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ดาราพร ชื่อเรียรสกุล (2540 : 40) ที่ ศึกษาพบว่า การใช้สัญญาเงื่อนไขเป็นรายบุคคลสามารถทำให้พฤติกรรมตั้งใจเรียนของ นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพิ่มขึ้นได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุติ อยู่ปรีชญา (2540 : 48) ที่ ศึกษาพบว่า การใช้สัญญาเงื่อนไขเป็นรายบุคคลสามารถเพิ่มพฤติกรรมความมีวินัยในห้องเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้

ดังนั้นจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การใช้สัญญาเงื่อนไขทำให้นักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 มีความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การศึกษาวิจัยครั้งนี้ แสดงว่าการใช้สัญญาเงื่อนไขทำให้นักเรียนมีวินัยในการใช้ห้องสมุดเพิ่มขึ้น ดังนั้นครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนจึงควรนำการใช้สัญญาเงื่อนไขไปใช้ในการปรับพฤติกรรมความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แต่ผู้ที่นำไปใช้จะต้องมีความรู้ความชำนาญต้องศึกษาและทำความเข้าใจจุดมุ่งหมาย ลำดับขั้นตอนของวิธีดังกล่าวก่อน จะนำไปใช้ในการปรับพฤติกรรมของนักเรียนหรือบุคคลอื่นต่อไป

1.2 การใช้สัญญาเงื่อนไข ซึ่งมีตัวเสริมแรงที่ให้กับนักเรียนซึ่งเป็นสิ่งของต่างๆ ที่นักเรียนมีโอกาสเลือกนั้น ควรจัดให้หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนได้เลือกสิ่งที่ตนต้องการ ควรเน้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการรู้จักรักษาสัญญาตามที่ได้ตกลงไว้ และควรเน้นให้เห็นความสำคัญของพฤติกรรมความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดมากกว่าการต้องการการเสริมแรง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากการใช้สัญญาเงื่อนไขสามารถใช้ในการปรับพฤติกรรมความมีวินัยในการใช้ห้องสมุด ดังนั้นจึงควรนำวิธีดังกล่าวไปทดลองใช้ในการเพิ่มพฤติกรรมด้านอื่นๆ เช่น ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัยในการเรียน เป็นต้น

2.2 ควรนำการใช้สัญญาเงื่อนไขไปใช้ในการปรับพฤติกรรมของนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ เช่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับชั้นมัธยมศึกษา เป็นต้น

2.3 ควรมีการใช้เทคนิคทางจิตวิทยาอื่น ๆ มาพัฒนาความมีวินัยในการใช้ห้องสมุด เช่น กิจกรรมกลุ่ม การควบคุมตนเอง เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ดมลรัตน์ หล้าสุวรรณ. (2528). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ศรีเดชาการพิมพ์.
- ด้ลยา สุวรรณรอด. (2537). *วิเคราะห์องค์ประกอบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. ปรินุญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กาญจนา พูนสุข. (2542). *การเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเอง การใช้สัญญาเงื่อนไขเป็นกลุ่มและรายบุคคลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 27 (บ้านชำมิ่ง) อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ*. ปรินุญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กาญจนา มีพลัง. (2532). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบการเรียนเป็นทีมกับการสอนตามคู่มือ*. ปรินุญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กุลลาบ ปั้นลายนาค. (2537). *การปฏิบัติงานในห้องสมุดโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.
- กรุณา กิจขยัน. (2517). *ความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยแห่งตน ความเชื่ออำนาจภายในภายนอกและคุณธรรมแห่งพลเมือง*. ปรินุญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ขวลี นาคทัต. (2524). *อิทธิพลของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความมีวินัยแห่งตน*. ปรินุญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ขุลี อยู่ปรัชญา. (2540). *การเปรียบเทียบผลของการใช้สัญญาเงื่อนไขเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลเพื่อพัฒนาวินัยในห้องเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดตะกล้า เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร*. ปรินุญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2528). *แบบแผนการทดลองและสถิติ*. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

โชติ บุญนิธิวัฒน์. (2541). **การเปรียบเทียบผลของการใช้สัญญาเงื่อนไขกับการใช้หลักฟรีแมคเพื่อพัฒนาการมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี.**

ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ดาราวพร ชื่อเกียรติสกุล. (2540). **การเปรียบเทียบผลการใช้สัญญาเงื่อนไขเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย.** ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ดวงแข ณ สงขลา. (2535). **การเปรียบเทียบผลของการเสริมแรงทางสังคมและการใช้สัญญาเงื่อนไขที่มีต่อระเบียบวินัยในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลสงขลา จังหวัดสงขลา .** ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ดวงเดือน พันธุ์นาวิน. (2523). **จิตวิทยาปลูกฝังวินัยแห่งตน.** กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ , มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นิภา ศรีไพโรจน์. (2528). **สถิตินอนพาราเมตริก มหาสารคาม.** กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บุญชม ศรีสะอาด และคนอื่น ๆ. (2528). **ปัญหาในระดับมัธยมศึกษา.** มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

ประวีณ ณ นคร และ เสนาะ ดิยาว์. (2525). **เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารบุคคลากรในโรงเรียนหน่วยที่ 11.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ปราณี สถาปิตานนท์. (2528). **ผลของการเสริมแรงทางบวกโดยการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.** วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2530). **การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น.** กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย.

พเยาว์ เกาทันท์ทอง. (2534). **การศึกษาพฤติกรรมด้านวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด เพชรบุรี .** ปริญญาานิพนธ์ กศ.ด. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- ภัทรา นิคมานนท์. (2517). *ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการถือศีลห้า ความรู้สึกรับผิดชอบวิวิสัยในตนเอง ความเกรงใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยวิชาการศึกษา. ถ่ายเอกสาร.
- ยุพดี เตชะอังกูร. (2525). *การทดลองขีดหนึ่งตะลุงเป็นสื่อกลางเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านวินัยแห่งตนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- รัตนพร สงวนประสาทพร. (2527). *การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิธีการใช้ห้องสมุดจากการสอนโดยการเล่านิทานและไม่เล่านิทาน*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รสลิน เลิศสมบุญ. (2521, พฤศจิกายน). "ห้องสมุดหัวใจของหลักสูตรใหม่," *การศึกษาเอกชน*. 4 (11) : 55.
- ลัดดาวรรณ ณ ระนอง. (2525). *การทดลองเพื่อใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเอง*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วันทนา กิ่งจุงเจริญสุข. (2526). *ผลการให้การเสริมแรงทางบวกโดยการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลต่อการลดพฤติกรรมไม่พึงปรารถนาในชั้นเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วิภาหวัณ มูลสถาน. (2523). *ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความมีวินัยในตนเอง*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิชาการ , กรม กระทรวงศึกษาธิการ. (2521). *คู่มือครูเรื่องการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521*. กรุงเทพฯ : สारพัฒนาลัทธิสุตร.
- _____. (2532). *หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุงพุทธศักราช 2533)*. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.

- ศุสิทธิ์ นิมิตรกุล. (2521). *เปรียบเทียบผลการเรียนวิชาสุขศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง โรคติดต่อโดยใช้บทเรียนโมดูลกับการเรียนการสอนแบบปกติ*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สนั่น สุมิตร. (2520, มีนาคม). "วินัยเป็นปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดความมั่นคง ปลอดภัย และความเจริญรุ่งเรืองของชาติ," *ครูปริทัศน์*. 20 (3) : 25.
- สุชา และสุรางค์ จันทรโสม. (2521). *จิตวิทยาในห้องเรียน*. กรุงเทพฯ ฯ : โอเดียนสโตร์.
- สุดา เหลียววิวิทย์กิจ. (2528). *ผลของการสอนโดยกลุ่มเพื่อนกับการวางเงื่อนไขการเสริมแรงเป็นกลุ่มต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุนารี เตชะโชควิวัฒน์. (2527). *ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู วินัยในตนเองและความภาคภูมิใจในตนเอง*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมโภชน์ เขียมสุภาษิต. (2524). *การปรับพฤติกรรม*. กรุงเทพฯ ฯ : ภาควิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2536). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม*. กรุงเทพฯ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อดุลย์ ต้นประยูร. (2539). *สังคมวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ ฯ : โอเดียนสโตร์.
- อภิยุธ ศรีประปา. (2537). *การเปรียบเทียบผลของการใช้สัญญาเงื่อนไขเป็นกลุ่มกับการใช้สัญญาเงื่อนไขเป็นรายบุคคลที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนหนองสองห้อง อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อำไพ เฟื่องฟู. (2528). *ผลของการใช้สัญญาเงื่อนไขในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาในชั้นเรียน*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- Baridura, A. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliff, NJ : Prentice – Hall.
- Baruch , Dorothy Walter. (1949). *New Ways in Discipline : and Your Child Today* . New York : Whittlesy House.
- Gluck Sheldon and Eleanor . (1950). *Unraveling Juvenile Delinquency* . New York : Houghton Mifflin.

- Hilgard and Bower. (1966). *The effects of psychotherapy*. New York : International Science.
- Kazdin, Alan E. (1980). *Behavior Modification in Applied Settings* . Illinois : The Dorsey Press.
- Madsen. (1981). *Reason and emotion in psychotherapy*. New York : Stuart.
- Mam, Ronald A. (1972, September). "The Behavior Therapeutic Use of Contingency Contract to Control an Adult Behavior Problem : Weight Control," *Journal of Applied Behavior Analysis* . 5 (16) : 99 – 109.
- Sheviahov, G.V. and R. Fritz . (1975). *Discipline For Today's Children and Youth*. Washington D.C. :National Education Association .
- Twiford , J.R. (1984).*Managing Children's Behavior*. Englewood Cliffs , New Jersey : Prentice–Hall ,Inc.
- Vincent, Elizabeth Lee. (1961). *Human Psychological Development* . New York : The Ronald Press Company.
- Weisfeld , David (1974 October). " Cognitive Styles of Child Discipline," *Dissertation Abstracts International*. 35 (27) : 4.
- Wiggins , Jerry S. and Others. (1971). *The Psychology of Personality* . New York : Addison – Wesley Publishing Company.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

1. โปรแกรมการทดลองของกลุ่มทดลอง (การใช้สัญญาเงื่อนไข)
2. แบบประเมินความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน
3. แบบบันทึกความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน (สำหรับครู)
4. แบบสำรวจตัวเสริมแรง
5. สัญญาเงื่อนไข

โปรแกรมในการทดลอง การใช้สัญญาเงื่อนไข ✓

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
1	ปฐมนิเทศ	<p>1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับผู้รับการทดลอง</p> <p>2. เพื่อกำหนดข้อตกลงในการทดลอง</p>	<p>1. ผู้วิจัยสนทนากับผู้รับการทดลองในกลุ่มทดลอง ทั้ง 8 คน เพื่อสร้างความคุ้นเคย</p> <p>2. ผู้วิจัยชี้แจงข้อตกลงในการทำสัญญาเงื่อนไขให้ผู้รับการทดลองทราบดังนี้</p> <p>2.1 ครูและนักเรียนกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายคือ ความมีวินัยในการใช้ห้องสมุด ได้แก่ ไม่พูดคุยและส่งเสียงดัง ในระหว่างการใช้ห้องสมุด ไม่หยอกล้อในระหว่างการใช้ห้องสมุด ค้นหานั่งสื่อย่าง เป็นระเบียบ หยิบหนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสารครั้งละ 1 เล่ม อ่านหนังสือเสร็จแล้วนำไปเก็บตามที่กำหนด ไม่รับประทานทอฟฟี่ และของขบเคี้ยว และเก็บเก้าอี้สอดไว้ได้โต๊ะให้เรียบร้อย</p> <p>2.2 ครูและนักเรียนตกลงทำสัญญาต่อกันโดยมีเงื่อนไขในสัญญาว่าในขณะที่นักเรียนเข้าศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด และในช่วงเวลาของการสังเกตถ้านักเรียนมีวินัยในการใช้ห้องสมุด นักเรียนจะได้</p>	

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
2-13	การมีวินัย ในการใช้ ห้องสมุด	เพื่อพัฒนาความมี วินัยในการใช้ห้อง สมุด	<p>รับบัตรสีฟ้า 1 บัตรต่อ 1 คะแนนที่ผู้บันทึกพฤติกรรม ได้สังเกตและบันทึกไว้และ บัตรสีฟ้านักเรียนสามารถ นำไปแลกสิ่งของที่ต้องการที่ ระบุไว้ในสัญญาเงื่อนไขและ ถ้านักเรียนได้รับคะแนนเต็ม 56 คะแนนติดต่อกันเป็น จำนวน 5 ครั้งของการสังเกต เพื่อนำไปแลกรางวัลพิเศษ ตามที่ระบุไว้ในสัญญาเงื่อนไข</p> <p>2.3 ครูสำรวจจุดเสริมแรงที่ นักเรียนต้องการและร่วมกับ นักเรียนกำหนดอัตราการ เสริมแรง เมื่อนักเรียนมีวินัย ในการใช้ห้องสมุด</p> <p>2.4 ครูและนักเรียนร่วม กำหนดรางวัลพิเศษ (Bonus) เมื่อนักเรียนมีวินัยในการใช้ ห้องสมุดติดต่อกันเป็นจำนวน</p>	1.แบบบันทึกการ มีวินัยในการใช้ ห้องสมุด
2-3	ไม่พุดคุย และส่ง เสียงดังใน ระหว่าง การใช้ห้อง	เพื่อพัฒนาความมี วินัยในการใช้ห้อง สมุด	<p>5 ครั้ง ของการสังเกต ตั้งแต่ครั้งที่ 2-13 ผู้วิจัย ดำเนินการทุกครั้งเป็น 5 ชั้น ตอนดังนี้</p> <p>1.ครูและนักเรียนกำหนดพฤติ กรรมเป้าหมาย คือ ความมี วินัยในการใช้ห้องสมุด ได้แก่ ไม่พุดคุยและส่งเสียงดังใน ระหว่างการใช้ห้องสมุด ไม่</p>	2.บัตรแข็งขนาด 3"x2" สีฟ้าและสี แดง 3.สิ่งของที่เป็นตัว เสริมแรง เช่น

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
(4-5)	สมุด ไม่หยอก ล้อหรือ เล่นใน ระหว่าง การใช้ห้อง สมุด	เพื่อพัฒนาความมี วินัยในการใช้ห้อง สมุด	หยอกล้อในระหว่างการใช้ ห้องสมุด ค้นหาหนังสืออย่าง เป็นระเบียบ หยิบหนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสารครั้งละ 1 เล่ม อ่านหนังสือเสร็จแล้ว นำไปเก็บตามที่กำหนด ไม่รับ ประทานทอฟฟี่ และของขบ เคี้ยว เก็บเก้าอี้สอดไว้ใต้โต๊ะ ให้เรียบร้อย	เกม หนังสือ การ์ตูน ปากกาสี เมจิก 4.แบบสำรวจตัว เสริมแรง
(6-7)	ค้นหา หนังสือ อย่างเป็น ระเบียบ	เพื่อพัฒนาความมี วินัยในการใช้ห้อง สมุด	2.ครูและนักเรียนตกลงทำ สัญญาต่อกันโดยมีเงื่อนไขใน สัญญาว่าในขณะที่นักเรียน เข้าศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด และในช่วงเวลาของการ สังเกต ถ้านักเรียนมีวินัยใน การใช้ห้องสมุด นักเรียนจะได้ รับบัตรสีฟ้า 1บัตร ต่อ 1	
(8-9)	หยิบ หนังสือ หนังสือ พิมพ์ วาร สารครั้งละ 1 เล่ม	เพื่อพัฒนาความมี วินัยในการใช้ห้อง สมุด	คະແນນ ທີ່ຜູ້ບັນທຶກພຸດທິກຣຸມ ໄດ້ສັງເກດແລະບັນທຶກໄວ້ແລະ ບັດສີຟ້ານີ້ ນັກຮຽນສາມາດ ນຳໄປແລກສິ່ງຂອງທີ່ຕ້ອງການທີ່ ຮະບຸໄວ້ໃນສັນຍາເງື່ອນໄຂແລະ ຖ້ານັກຮຽນໄດ້ຮັບຄະແນນວິນິຍ ເຕີມ 56 ຄະແນນຕິດຕໍ່ກັນເປັນ ຈຳນວນ 5 ຄັ້ງ ຂອງການສັງເກດ ນັກຮຽນຈະໄດ້ຮັບບັດຮາງວັດສີ ແດງເພື່ອນຳໄປແລກຮາງວັດ ພິເສດ ຕາມທີ່ຮະບຸໄວ້ໃນສັນຍາ ເງື່ອນໄຂ	
(10-11)	อ่าน หนังสือ แล้วนำไป เก็บตามที่ กำหนด	เพื่อพัฒนาความมี วินัยในการใช้ห้อง สมุด		
(12)	ไม่รับ ประทาน ทอฟฟี่ และของ ขบเคี้ยว	เพื่อพัฒนาความมี วินัยในการใช้ห้อง สมุด		

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
(13)	เก็บเก้าอี้ สอดไว้ได้ โต๊ะให้ เรียบร้อย	เพื่อพัฒนาความมี วินัยในการใช้ห้อง สมุด	3.ครูสำรวจตัวเสริมแรงที่นัก เรียนต้องการและร่วมกับนัก เรียนกำหนดอัตราการเสริม แรง เมื่อนักเรียนมีวินัยในการ ใช้ห้องสมุด 4.ครูและนักเรียนร่วมกำหนด รางวัลพิเศษ(Bonus) เมื่อนัก เรียนมีวินัยในการใช้ห้องสมุด เต็ม 56 คะแนน ติดต่อกัน เป็นจำนวน 5 ครั้งของการ สังเกต 5. ผู้วิจัยหาค่าสัมประสิทธิ์ ความสอดคล้องของการ สังเกตค่าตั้งแต่ .80 ขึ้นไปผู้ วิจัยจึงจะให้การเสริมแรงแก่ นักเรียน	
14.	ปัจฉิม นิเทศ	1.เพื่อสรุปผลการ พัฒนา ความมีวินัยใน การใช้ห้องสมุดโดย การใช้สัญญาณเงื่อนไข 2.เพื่อให้นักเรียนนำ ผลที่ได้ไปใช้ต่อไป	ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้ 1.ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปผลที่ ได้รับจากการทดลองและผู้ สรุปเพิ่มเติม 2.ผู้วิจัยกล่าวขอใจนักเรียน ที่ให้ความร่วมมือในการ ทดลองและกล่าวปิดการ ทดลอง	

หมายเหตุ การทดลองแต่ละครั้งใช้เวลา 50 นาที

แบบประเมินความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน ✓

ผู้ประเมิน.....

- ( ) ครูประจำวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 ( ) บรรณารักษ์ห้องสมุด

คำชี้แจง

ความมีวินัยในการใช้ห้องสมุด หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่ได้ปฏิบัติตามระเบียบการใช้ห้องสมุดในขณะที่ครูผู้สอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต นำนักเรียนมาศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด ดังมีรายละเอียดดังนี้

ความมีวินัยในการใช้ห้องสมุด ได้แก่

- 1) ไม่พูดคุยและส่งเสียงดังในระหว่างการใช้ห้องสมุด
- 2) ไม่หยอกล้อหรือเล่นในระหว่างการใช้ห้องสมุด
- 3) ค้นหาหนังสืออย่างเป็นระเบียบ
- 4) หยิบหนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสาร ครั้งละ 1 เล่ม
- 5) อ่านหนังสือเสร็จแล้ว นำไปเก็บตามที่กำหนด
- 6) ไม่รับประทานทอฟฟี่และของขบเคี้ยว
- 7) เก็บเก้าอี้สอดไว้ใต้โต๊ะให้เรียบร้อย

ขอให้ครูสังเกตพฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียนโดยทำเครื่องหมาย (✓) ให้สอดคล้องกับการแสดงพฤติกรรมนั้นของนักเรียนแต่ละคนตามเกณฑ์ต่อไปนี้

5	หมายถึง	นักเรียนแสดงพฤติกรรม	มากที่สุด
4	หมายถึง	นักเรียนแสดงพฤติกรรม	มาก
3	หมายถึง	นักเรียนแสดงพฤติกรรม	ปานกลาง
2	หมายถึง	นักเรียนแสดงพฤติกรรม	น้อย
1	หมายถึง	นักเรียนแสดงพฤติกรรม	น้อยที่สุด

นักเรียน คนที่	ชื่อ - สกุล	พฤติกรรม	ความถี่ของพฤติกรรม				
			5	4	3	2	1
		1. ไม่พูดคุยและส่งเสียงดังในระหว่างการใช้ห้องสมุด 2. ไม่หยอกล้อหรือเล่นในระหว่างการใช้ห้องสมุด 3. ค้นหาหนังสืออย่างเป็นระเบียบ 4. หยิบหนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสาร ครั้งละ 1 เล่ม 5. อ่านหนังสือเสร็จแล้วนำไปเก็บตามที่กำหนด 6. ไม่รับประทานทอฟฟี่และของขบเคี้ยว 7. เก็บเก้าอี้สอดไว้ใต้โต๊ะให้เรียบร้อย					
		รวม					

ช่วง ที่	นักเรียน คนที่	พฤติกรรมที่สังเกต						รวม
		ไม่พูดคุยและส่งเสียง	ไม่หยอกล้อหรือเล่น	ค้นหาหนังสืออย่างเป็น ระเบียบ	หยิบหนังสือ น.ส.พ. วารสารครั้งละ 1 เล่ม	อ่านหนังสือเสร็จแล้ว นำไป เก็บตามที่กำหนด	ไม่รับประทานทอฟฟี่ และ	
1	1							
	2							
	3							
	4							
	5							
	6							
	7							
	8							
2	2							
	3							
	4							
	5							
	6							
	7							
	8							
	1							

ช่วง ที่	นักเรียน คนที่	พฤติกรรมที่สังเกต						รวม
		ไม่พูดคุยและส่งเสียง	ไม่หยอกล้อหรือเล่น	ค้นหาหนังสืออย่าง เป็น	หยิบหนังสือ น.ส.พ. วารสารครั้งละ 1 เล่ม	อ่านหนังสือเสร็จแล้ว นำไปเก็บตามที่	ไม่รับประทานทอฟฟี่ และ	
5	5							
	6							
	7							
	8							
	1							
	2							
	3							
	4							
6	6							
	7							
	8							
	1							
	2							
	3							
	4							
5								

ช่วง ที่	นักเรียน คนที่	พฤติกรรมที่สังเกต						รวม
		ไม่พูดคุยและส่งเสียง	ไม่ยกมือหรือเล่น	ค้นหาหนังสืออย่างเป็นระเบียบ	หยิบหนังสือ น.ส.พ.วารสารครั้งละ 1	อ่านหนังสือเสร็จแล้วนำไป	ไม่รับประทานทอฟฟี่และ	
7	7							
	8							
	1							
	2							
	3							
	4							
	5							
8	6							
	8							
	1							
	2							
	3							
	4							
	5							
6								
7								

แบบสำรวจตัวเสริมแรง

ชื่อ.....ชั้น.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คำชี้แจง

จงเรียงลำดับสิ่งที่คุณเรียนต้องการมากที่สุดไปหาสิ่งที่คุณเรียนต้องการน้อยที่สุด 7 ลำดับ โดยให้หมายเลข 1 ตรงกับสิ่งที่คุณเรียนต้องการมากที่สุด

- ..... สมุดปกแข็ง
- ..... สมุดปกอ่อน
- ..... ดินสอ
- ..... ปากกา
- ..... สีเมจิก
- ..... หนังสือการ์ตูน
- ..... หนังสือคู่มือเตรียมสอบ
- ..... หนังสือนิทาน
- ..... คุกกี้
- ..... ขนมเค้ก
- ..... ไม้เทเบิลเทนนิส
- ..... ไม้แบดมินตัน
- ..... อื่น ๆ ระบุ.....

หมายเหตุ : แบบสำรวจตัวเสริมแรงที่คุณเรียนต้องการจะเปลี่ยนทุกสัปดาห์

สัญญาเงื่อนไข ✓

เพื่อให้การเรียนการสอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตดำเนินไปด้วยดี

ข้าพเจ้า ด.ช. / ด.ญ. .... ขอทำสัญญากับครูผู้สอนดังนี้

1. ข้าพเจ้าจะร่วมมือกับครูผู้สอนทุกประการ
2. ข้าพเจ้าจะรักษาความมีวินัยในการใช้ห้องสมุด ข้าพเจ้าจะ
  - 1) ไม่พูดคุยและส่งเสียงดังในระหว่างการใช้ห้องสมุด
  - 2) ไม่หยอกล้อหรือเล่นในระหว่างการใช้ห้องสมุด
  - 3) ค้นหาหนังสืออย่างเป็นระเบียบ
  - 4) หยิบหนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสาร ครั้งละ 1 เล่ม
  - 5) อ่านหนังสือเสร็จแล้ว นำไปเก็บตามที่กำหนด
  - 6) ไม่รับประทานทอฟฟี่และของขบเคี้ยว
  - 7) เก็บเก้าอี้สอดไว้ได้โต๊ะให้เรียบร้อย
3. เมื่อข้าพเจ้าร่วมมือกับครูผู้สอนโดยการรักษาความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดดังกล่าวใน

ข้อ 1 ข้าพเจ้าจะได้คะแนนช่วงเวลาละ 7 คะแนน เมื่อรวมเวลาสังเกตในแต่ละครั้ง 8 ช่วง
ข้าพเจ้าจะได้คะแนนรวม 56 คะแนน

4. ในกรณีที่ข้าพเจ้ามีความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดดังกล่าวในข้อ 2 ข้าพเจ้าจะได้รับ
บัตรสีฟ้า เป็นจำนวนเท่ากับคะแนนพฤติกรรมที่ได้รับในแต่ละครั้งที่เข้าศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด
ในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และบัตรสีฟ้าที่ข้าพเจ้าได้รับสามารถนำไปแลกสิ่งของได้ดังนี้

49 บัตรขึ้นไป	แลก	สิ่งที่ข้าพเจ้าต้องการ	อันดับ 1
41 - 48 บัตร	แลก	สิ่งที่ข้าพเจ้าต้องการ	อันดับ 2
33 - 40 บัตร	แลก	สิ่งที่ข้าพเจ้าต้องการ	อันดับ 3
25 - 32 บัตร	แลก	สิ่งที่ข้าพเจ้าต้องการ	อันดับ 4
17 - 24 บัตร	แลก	สิ่งที่ข้าพเจ้าต้องการ	อันดับ 5
9 - 16 บัตร	แลก	สิ่งที่ข้าพเจ้าต้องการ	อันดับ 6
1 - 8 บัตร	แลก	สิ่งที่ข้าพเจ้าต้องการ	อันดับ 7

ในกรณีที่ข้าพเจ้าได้คะแนนน้อยไม่สามารถนำไปแลกเปลี่ยนของที่ต้องการตามที่ระบุไว้ในสัญญา คะแนนและบัตรนี้ข้าพเจ้าสามารถสะสมไว้เพื่อนำไปแลกเปลี่ยนของที่ต้องการในวันต่อไปได้

หากข้าพเจ้าได้รับคะแนนเต็ม 56 คะแนน ติดต่อกันเป็นเวลา 5 วัน ข้าพเจ้าจะได้รับบัตรสีแดง เพื่อนำไปแลกเปลี่ยนรางวัลพิเศษคือ ไม้เทเบิลเทนนิส 1 คู่ หรือไม้แบดมินตัน 1 คู่

5. ข้าพเจ้าจะรักษาสัญญานี้ไว้เป็นความลับ

6. สัญญานี้มีผลใช้ได้ตั้งแต่วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
ถึงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลงชื่อ.....ผู้ให้สัญญา

ลงชื่อ.....ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ภาคผนวก ข

1. ตารางการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ภาพประกอบการแสดงความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เป็นรายบุคคล

ตาราง 4 แสดงความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนเป็นรายบุคคลในกลุ่ม
ทดลองที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข ตลอด 3 ระยะ

ระยะ ที่	สัปดาห์ที่	ครั้งที่	นักเรียนคนที่								มัธย ฐาน	
			1	2	3	4	5	6	7	8		
A1	1	1	22	20	15	16	10	21	13	12	15.5	
		2	17	14	13	14	11	13	15	15	14.0	
	2	1	10	14	14	9	15	12	12	16	13.0	
		2	13	12	15	12	18	10	10	16	12.5	
	มัธยฐาน		15.0	14.0	14.5	13.0	13.0	12.5	12.5	15.5	13.5	
B	3	1	24	33	35	27	29	35	33	31	32.0	
		2	34	39	36	28	36	42	41	40	37.5	
	4	1	30	40	36	32	42	43	35	40	38.0	
		2	38	38	40	45	38	34	31	36	38.0	
	5	1	42	44	40	42	38	39	41	40	40.5	
		2	34	39	36	28	36	42	41	40	37.5	
	6	1	38	41	41	35	40	50	34	35	39.0	
		2	39	38	40	35	38	45	41	36	38.5	
	7	1	36	39	39	41	41	40	38	41	39.5	
		2	37	37	36	35	48	38	42	40	37.5	
	8	1	38	37	40	37	39	42	40	39	39.0	
		2	42	34	40	42	39	38	41	31	39.0	
	มัธยฐาน		37.5	38.5	39.5	35.0	38.5	41.0	40.5	39.5	39.0	
	A2	9	1	31	32	42	37	35	30	37	33	34.0
			2	30	36	39	33	34	36	39	33	35.0
		10	1	29	31	32	32	33	32	35	32	32.0
2			24	29	32	29	28	33	30	31	29.5	
มัธยฐาน			29.5	31.5	35.5	32.5	33.5	32.5	36.0	32.5	32.0	

ตาราง 5 แสดงความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนเป็นรายบุคคลในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข ตลอด 3 ระยะ

ระยะ ที่	สัปดาห์ที่	ครั้งที่	นักเรียนคนที่								มัธย ฐาน	
			1	2	3	4	5	6	7	8		
A1	1	1	14	12	14	15	15	14	12	14	14.0	
		2	12	17	15	15	14	19	14	12	14.5	
	2	1	17	14	19	15	13	12	10	13	13.5	
		2	11	16	11	15	12	16	18	15	15.0	
	มัธยฐาน		13.0	15.0	14.5	15.0	13.5	15.0	13.0	13.5	14.0	
B	3	1	15	17	14	16	14	8	13	16	14.5	
		2	15	18	17	14	17	14	17	19	17.0	
	4	1	13	17	17	17	18	16	16	19	17.0	
		2	15	22	20	19	18	16	16	19	18.5	
	5	1	17	20	18	16	18	18	18	17	18.0	
		2	19	14	14	20	21	18	19	12	18.5	
	6	1	17	13	17	18	21	21	15	16	17.0	
		2	17	17	17	21	19	19	16	14	17.0	
	7	1	18	18	19	20	14	20	25	13	18.5	
		2	22	16	20	15	15	19	21	20	19.5	
	8	1	13	13	17	19	20	22	13	18	17.5	
		2	19	22	19	16	17	18	19	21	19.0	
	มัธยฐาน		17.0	17.0	17.0	17.5	18.0	18.0	16.5	17.5	17.2	
	A2	9	1	20	16	18	16	11	16	19	19	17.0
			2	16	16	15	16	18	20	19	15	16.0
10		1	19	18	13	18	16	18	17	14	17.5	
		2	20	21	19	16	18	17	17	19	18.5	
มัธยฐาน			19.5	17.0	16.5	16.0	17.0	17.5	18.0	17.0	17.0	

ตาราง 6 แสดงคะแนนความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้
สัญญาณเงื่อนไข ก่อนและหลังการทดลอง

นักเรียน คนที่	ความมีวินัยในการใช้ ห้องสมุดของนักเรียน		ผลต่างของความมี วินัยในการใช้ห้อง สมุดของนักเรียน	อันดับ	R -	R +
	หลังการ ทดลอง	ก่อนการ ทดลอง				
1	114	62	52	1		+1
2	128	60	68	2		+2
3	145	57	88	7		+7
4	131	51	80	6		+6
5	130	54	76	5		+5
6	131	56	75	4		+4
7	141	50	91	8		+8
8	129	59	70	3		+3
รวม					$\sum R^- = 0$	$\sum R^+ = 36$

$$T = 0^{**}$$

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ตาราง 7 แสดงคะแนนความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการใช้
สัญญาณเงื่อนไข ก่อนและหลังการทดลอง

นักเรียน คนที่	ความมีวินัยในการใช้ ห้องสมุดของนักเรียน		ผลต่างของความมีวินัย ในการใช้ห้องสมุดของ นักเรียน	อันดับ	R -	R +
	หลังการ ทดลอง	ก่อนการ ทดลอง				
1	75	54	21	8		+8
2	71	59	12	5		+5
3	65	59	6	1.5		+1.5
4	66	60	6	1.5		+1.5
5	63	54	9	3		+3
6	71	61	10	4		+4
7	72	54	18	7		+7
8	67	54	13	6		+6
รวม					$\sum R^- = 0$	$\sum R^+ = 36$

$$T = 0^{**}$$

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

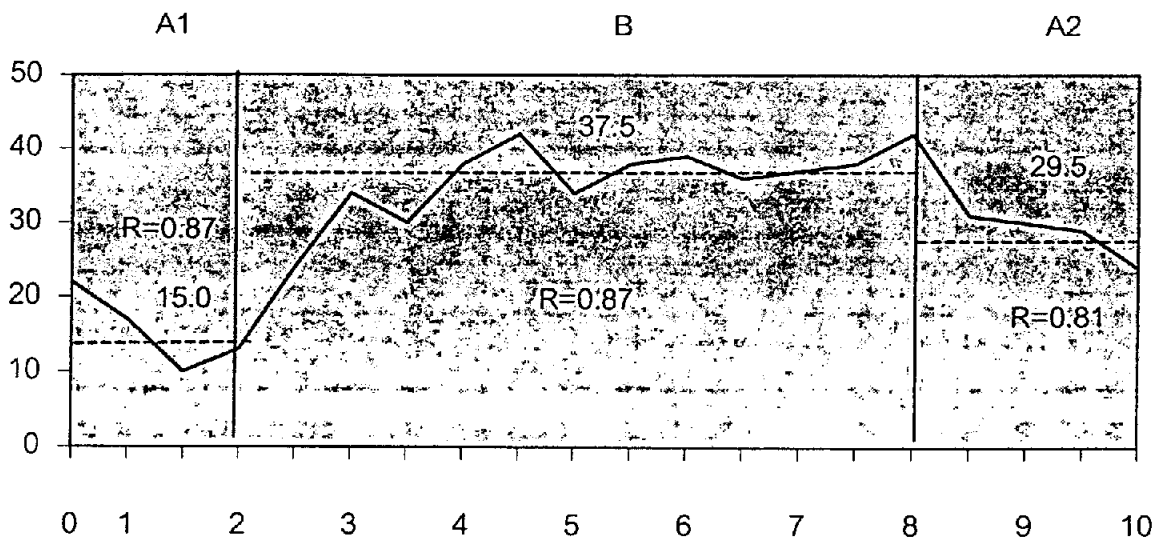
ตาราง 8 แสดงผลต่างของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดก่อนและหลังการทดลองของนักเรียน
กลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขและกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข

นักเรียนคนที่	กลุ่มทดลอง	อันดับที่	กลุ่มควบคุม	อันดับที่
1	52	9	21	8
2	68	10	12	5
3	88	15	6	1.5
4	80	14	6	1.5
5	76	13	9	3
6	75	12	10	4
7	91	16	18	7
8	70	11	13	6
รวม		$\sum R_1 = 100$		$\sum R_2 = 36$

$$U_1 = 0 \quad U_2 = 64 \quad U = 0^{**}$$

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน

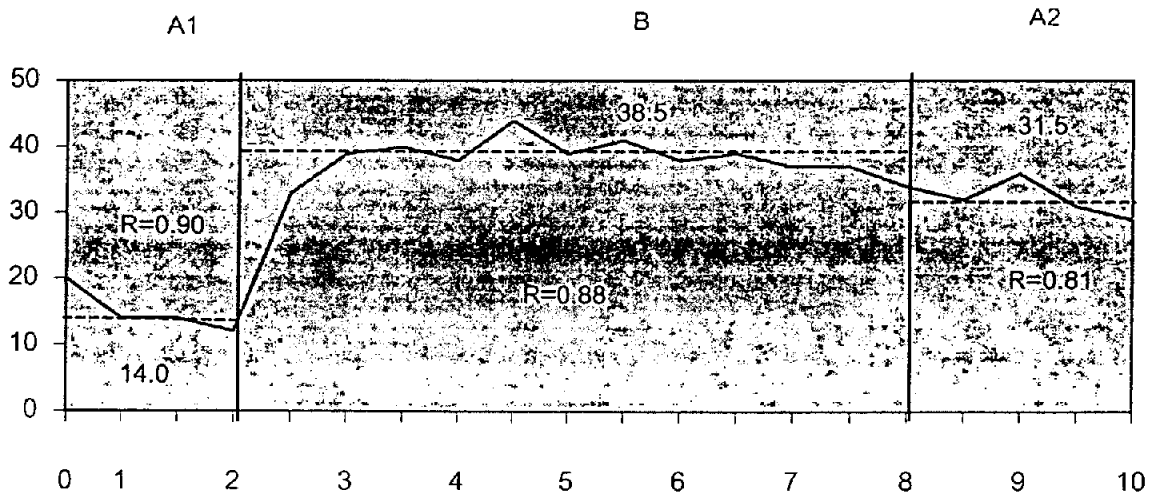

สัปดาห์

- ความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในแต่ละสัปดาห์
- ค่ามัธยฐานของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในแต่ละช่วง

ภาพประกอบ 3 แสดงความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนคนที่ 1 ในกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการใช้สัญญาณเตือนไขตลอด 3 ระยะ

ความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน

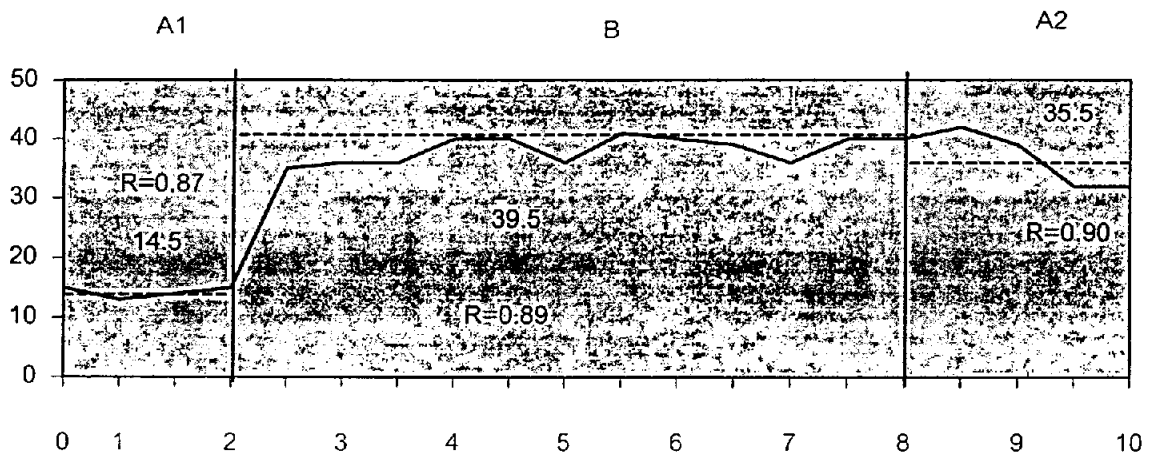

สัปดาห์

- ความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในแต่ละสัปดาห์
- ค่ามัธยฐานของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในแต่ละช่วง

ภาพประกอบ 4 แสดงความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนคนที่ 2 ในกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขตลอด 3 ระยะ

ความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน

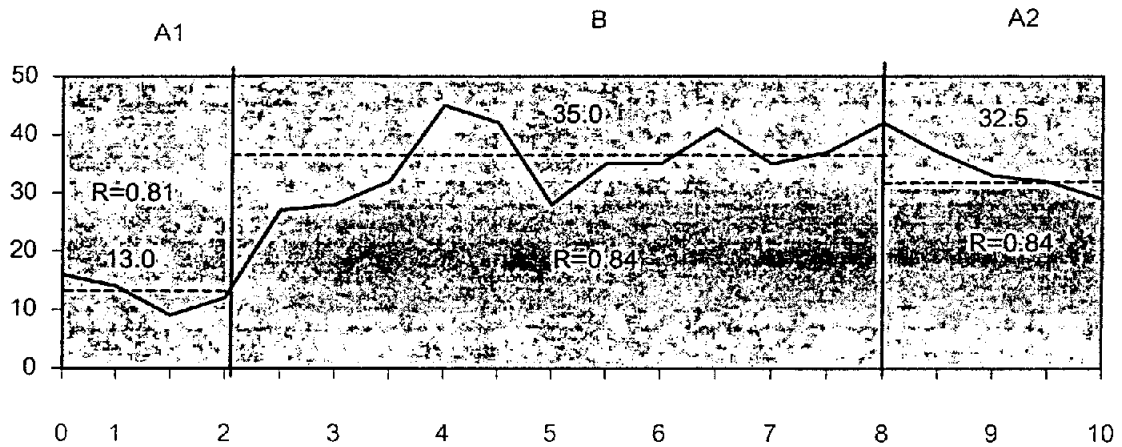

สัปดาห์

- ความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในแต่ละสัปดาห์
- ค่ามัธยฐานของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในแต่ละช่วง

ภาพประกอบ 5 แสดงความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนคนที่ 3 ในกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการใช้สัญญาณเตือนไขตลอด 3 ระยะ

ความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน

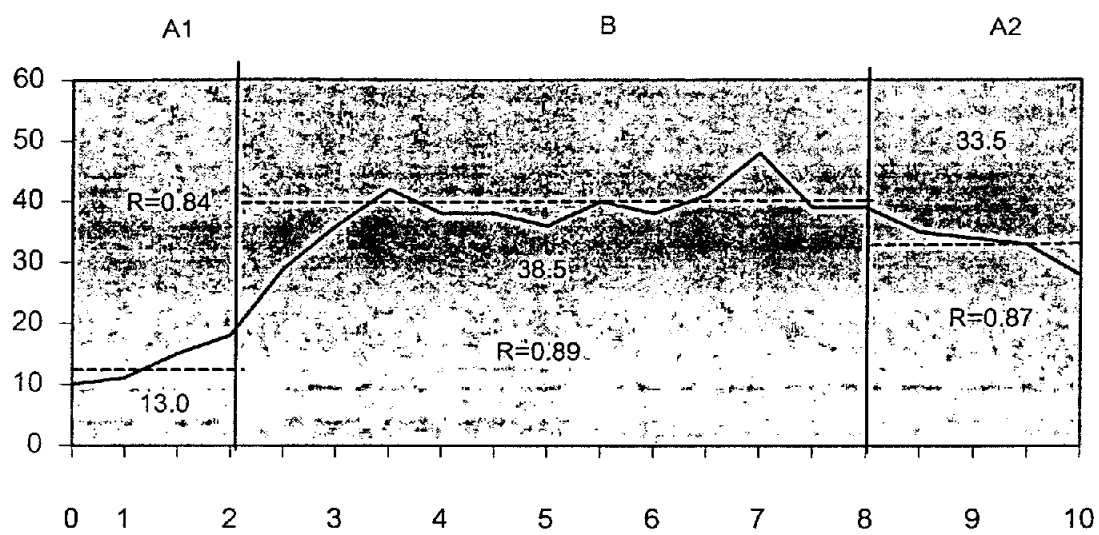

สัปดาห์

- ความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในแต่ละสัปดาห์
 - - - - - ค่ามัธยฐานของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในแต่ละช่วง

ภาพประกอบ 6 แสดงความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนคนที่ 4 ในกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการใช้สัญญาณเตือนไขตลอด 3 ระยะ

ความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน

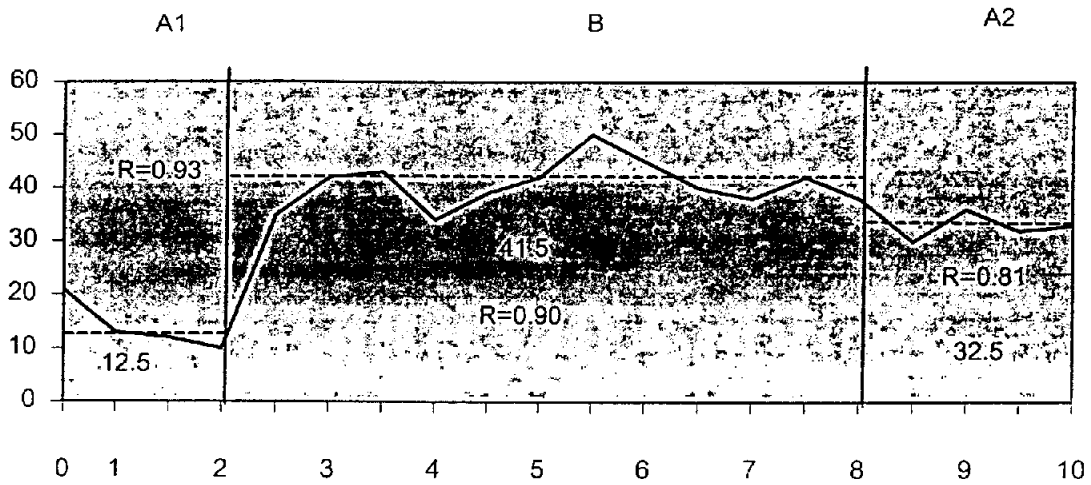

สัปดาห์

- ความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในแต่ละสัปดาห์
- ค่ามัธยฐานของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในแต่ละช่วง

ภาพประกอบ 7 แสดงความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนคนที่ 5 ในกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขตลอด 3 ระยะ

ความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน

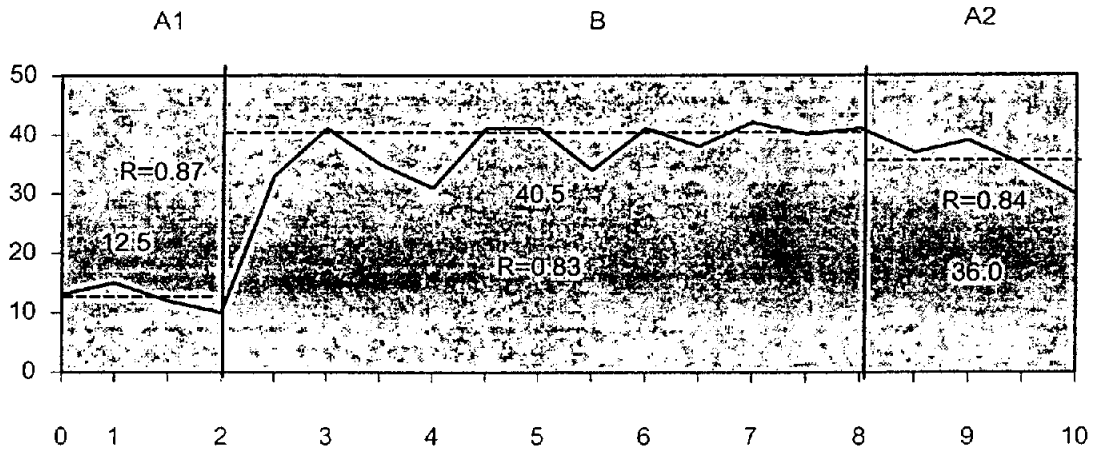

สัปดาห์

- ความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในแต่ละสัปดาห์
 ----- ค่ามัธยฐานของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในแต่ละช่วง

ภาพประกอบ 8 แสดงความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนคนที่ 6 ในกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขตลอด 3 ระยะ

ความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน

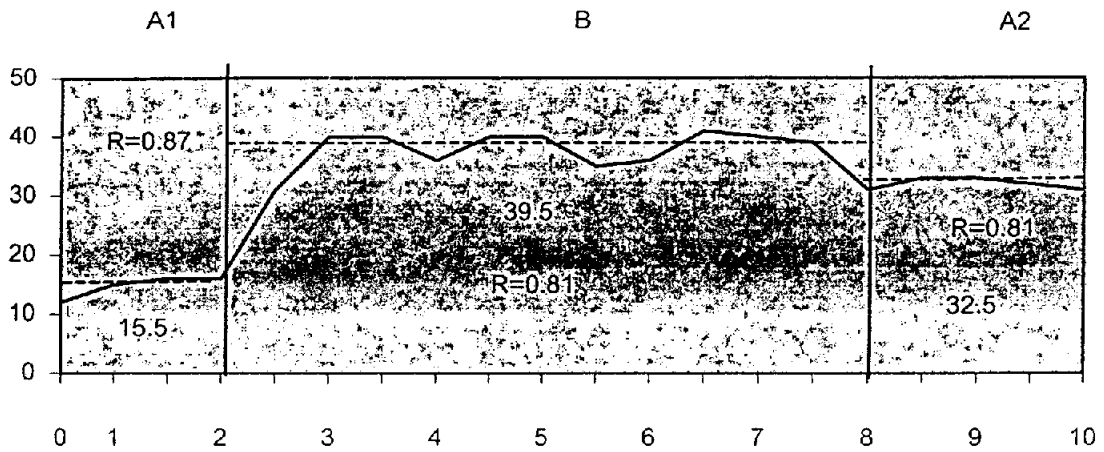

สัปดาห์

- ความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในแต่ละสัปดาห์
- ค่ามัธยฐานของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในแต่ละช่วง

ภาพประกอบ 9 แสดงความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนคนที่ 7 ในกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขตลอด 3 ระยะ

ความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน

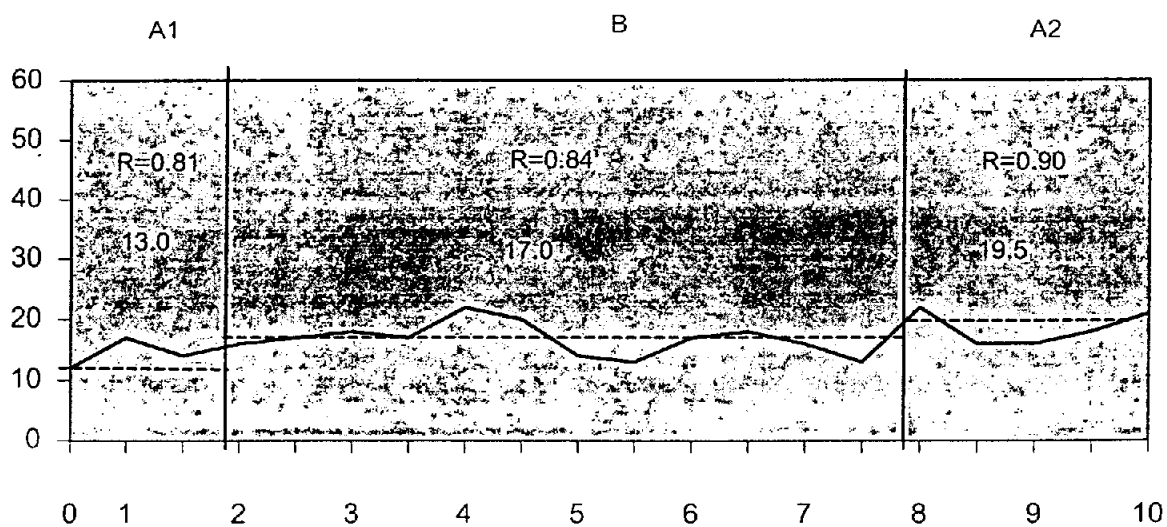

สัปดาห์

- ความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในแต่ละสัปดาห์
- ค่ามัธยฐานของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในแต่ละช่วง

ภาพประกอบ 10 แสดงความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนคนที่ 8 ในกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขตลอด 3 ระยะ

ความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน

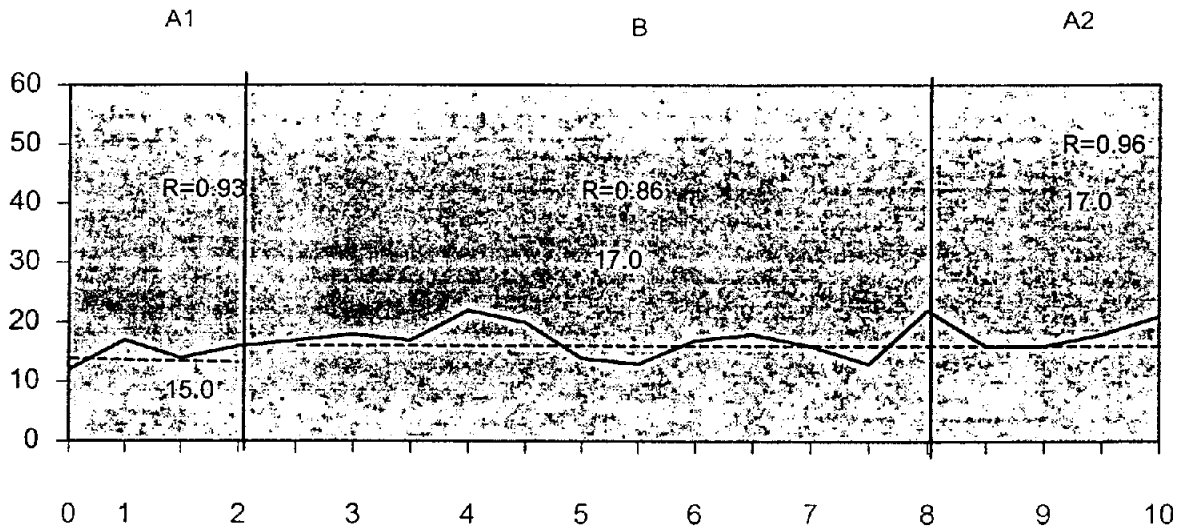

สัปดาห์

- ความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในแต่ละสัปดาห์
 ----- ค่ามัธยฐานของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในแต่ละช่วง

ภาพประกอบ 11 แสดงความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนคนที่ 1 ในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาณเตือนไซตลอค 3 ระยะ

ความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน

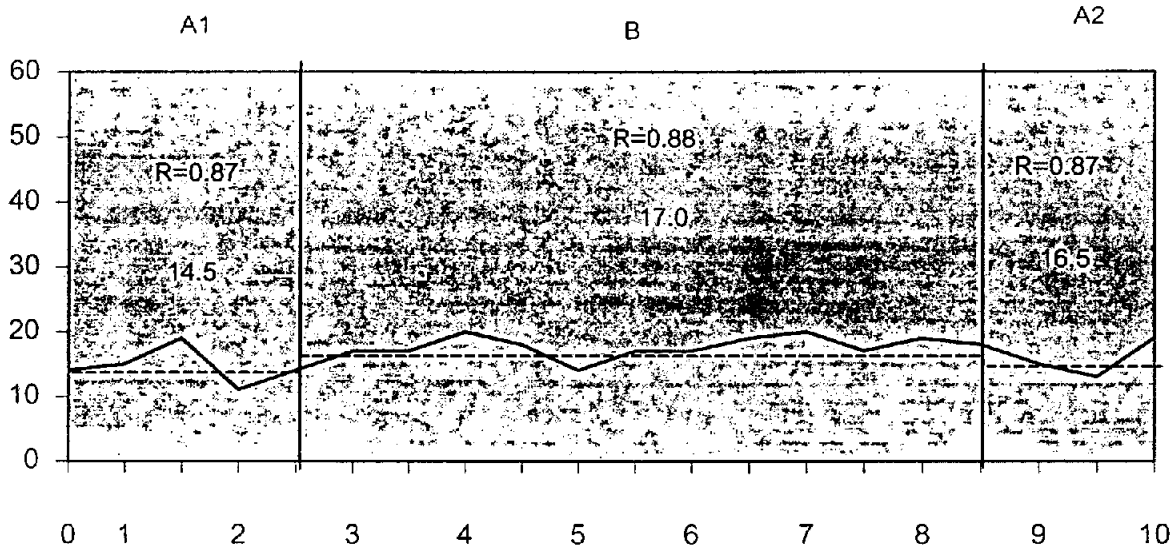

สัปดาห์

- ความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในแต่ละสัปดาห์
 - - - - - ค่ามัธยฐานของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในแต่ละช่วง

ภาพประกอบ 12 แสดงความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนคนที่ 2 ในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาณเตือนไขตลอด 3 ระยะ

ความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน

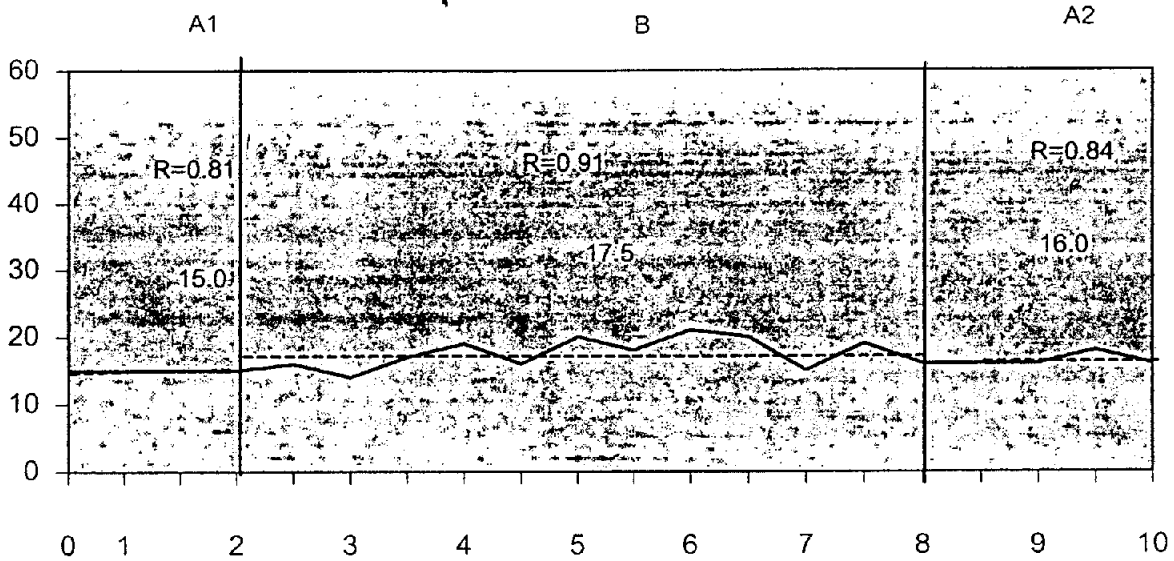

สัปดาห์

- ความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในแต่ละสัปดาห์
 ----- ค่ามัธยฐานของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในแต่ละช่วง

ภาพประกอบ 13 แสดงความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนคนที่ 3 ในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาณเตือนไซตตลอด 3 ระยะ

ความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน

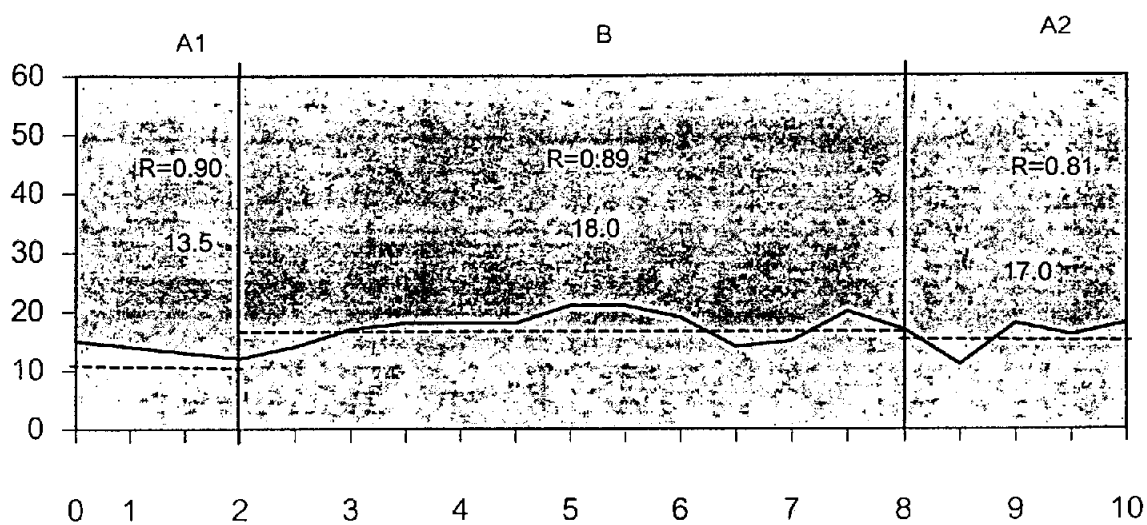

สัปดาห์

- ความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในแต่ละสัปดาห์
 ----- ค่ามัธยฐานของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในแต่ละช่วง

ภาพประกอบ 14 แสดงความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนคนที่ 4 ในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขตลอด 3 ระยะ

ความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน

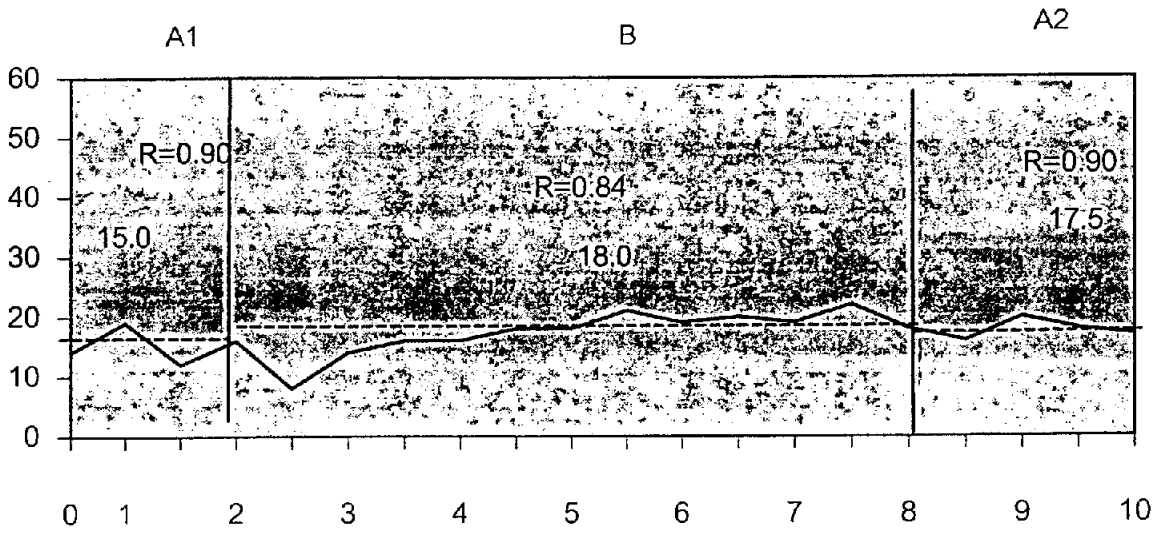

สัปดาห์

- ความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในแต่ละสัปดาห์
 ----- ค่ามัธยฐานของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในแต่ละช่วง

ภาพประกอบ 15 แสดงความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนคนที่ 5 ในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาณเตือนไซตลอค 3 ระยะ

ความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน

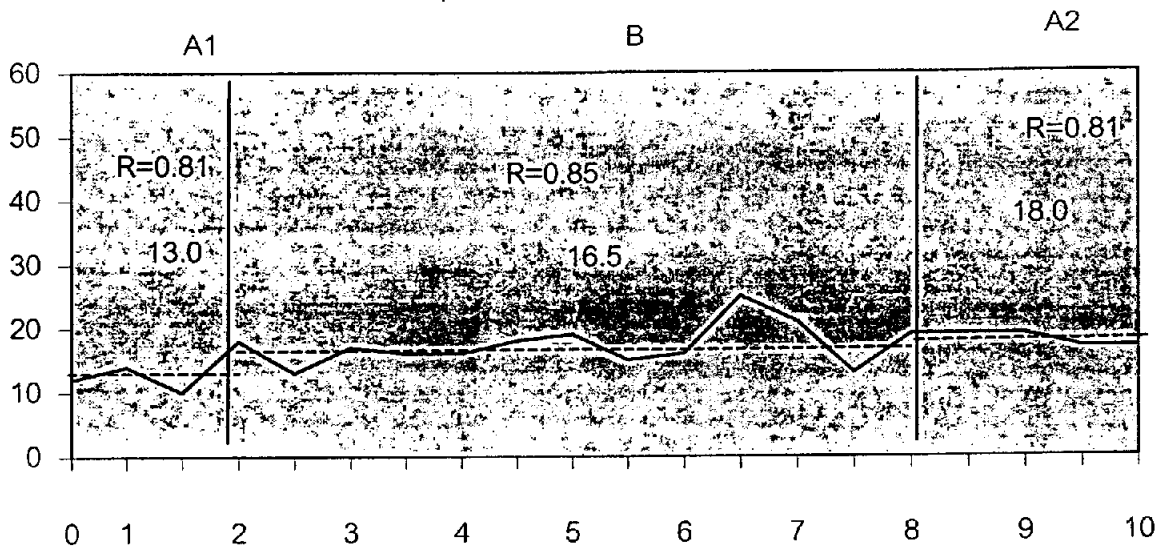

สัปดาห์

- ความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในแต่ละสัปดาห์
- ค่ามัธยฐานของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในแต่ละช่วง

ภาพประกอบ 16 แสดงความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนคนที่ 6 ในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาณเตือนไขตลอด 3 ระยะเวลา

ความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน

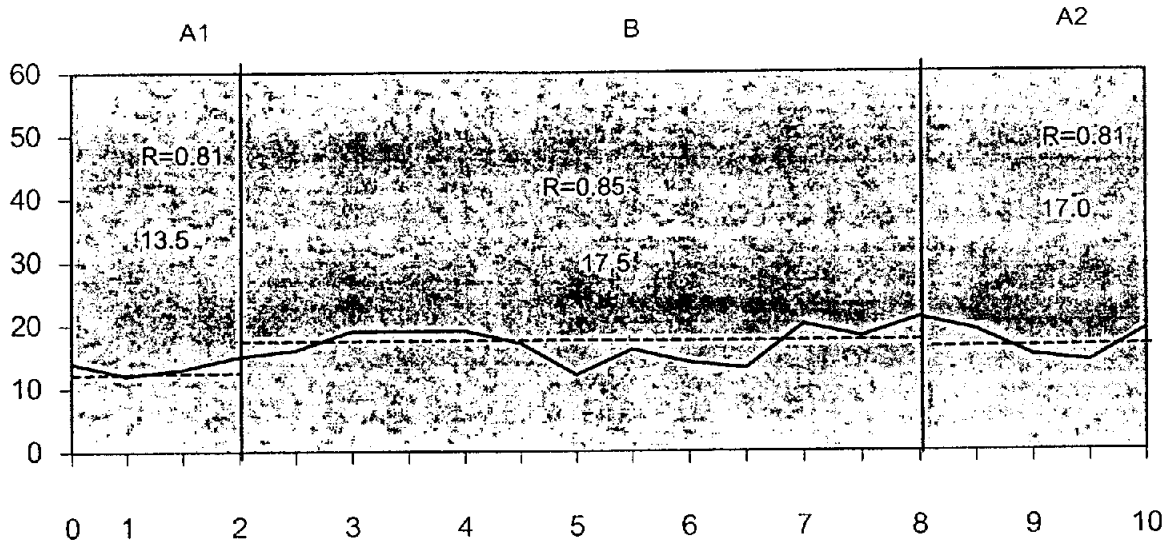

สัปดาห์

- ความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในแต่ละสัปดาห์
 ----- ค่ามัธยฐานของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในแต่ละช่วง

ภาพประกอบ 17 แสดงความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนคนที่ 7 ในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาณเตือนไซตลอด 3 ระยะ

ความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน

สัปดาห์

- ความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในแต่ละสัปดาห์
 ----- ค่ามัธยฐานของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนในแต่ละช่วง

ภาพประกอบ 18 แสดงความถี่ของความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนคนที่ 8 ในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขตลอด 3 ระยะ

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ	นางพรพะณา สุทธินนท์
เกิด	22 พฤศจิกายน 2515
ภูมิลำเนาเดิม	55/2 หมู่ 2 ตำบลควนธานี อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	88/1 นวลจิตแมนชั่น ซอยนวลจิต ถนนเอกมัย 30 แขวงคลองตันเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 4
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนวิจิตรวิทยา ซอยนวลน้อย ถนนเอกมัย 30 แขวงคลองตันเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2528	ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดควนธานี อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง
พ.ศ. 2534	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสภาราชินี อำเภอเมือง จังหวัดตรัง
พ.ศ. 2538	กศ.บ. (สังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยบูรพา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
พ.ศ. 2545	กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร